

ספר

גדר עולם

בו יבואר ענין הגדר שגדרה התורה לבנות ישראל נשואות להיות שערוותיהן מכוסות ונהגו איזה נשים כהיום קלות ראש בענין הזה בפרט, ובפרצת גדר הצניעות בכלל, וכל זה גורם לכמה תקלות גדולות, והכל הוא מצד מיעוט הידיעה על כן באנו כהיום להראות לפני הכל את גודל העין והעונש שיש עבור זה, וגודל השכר שיש להנהירים בזה אולי ע"ז יתוקן קצת פרצת הגדר, ונוכה לגדור פרצת ירושלים במהרה בימינו אמן.

ממון רבן של ישראל בעל החפץ חיים זצ"ל

גם מבואר בו מצות חינוך אב לבנים בכמה ענינים נחוצים הנוגעים לדת התורה.

גם מצורף בסוף הספר לקושים אחדים מהלכות גדר הנחוצים מאוד לידע אותם.

און ככדי אלע זאלן פאר שטיין דיא הייליגע אונ זיסקע הייד וויא אפ צו קערין זיך פון שלעכטן נוען סמדת הפריצות אונ צו ניוואנען זיך לסדת הצניעות. האפין סיר עם פעהיק גיווען אויף עכרידייטש.

אונ אויך איז דא פאראן דיא נייטיגע דינים פון הלכות גדר נואם סיא בארף זיין זייער וויסען.

דפוס

אברהם יצחק פריעדמאן

ניו-יארק נ. י.

הרוצה להשיג הספר יפנה אל האדרעס:

RABBI S. J. GROSS

171 Taylor St., Brooklyn, N. Y.

וג"כ מי שרוצה להשיג הספר הק' ואמרו אמן על הלכות
עניית אמן ומבואר שם גודל שבר עניית אמן ואיש"ר
וכוונותיהם והלכותיהם ומבואר שם גודל העונש המחעצל
בענייתם עם עוד הרבה דינים נחוצים המסתעפים מדיני
ענייתם . וכאשר נדפס ג"כ כלשון יידיש אשר יבינו נשים
וקטנים וכוודאי יעשה רושם כלב כל מאמין אמיחי וישריש
בליבם עיקרי האמונה.....

ואקוה שזכות המצוה הגדולה לעורר את הקוראים בספר הק'
חזו וזכות המחבר הגין עלי לחתעורר חמיד כורכי ה' להתדבק
בחורחו הק' וללמוד חוה"ק עד שגזכה לראות בהרמח קרן חוה"ק
בביאה בן דוד בקרוב כימינו אמן .

הק' שלום יודא גראס

המו"ל

לוח המפתח

פרק ראשון יבואר בו גודל האיסור לאשה לילך בפרוע ראש לשוק :
פרק שני יבואר בו דין דשער באשכ ערוה ואסור לומר שום דבר קדוש נדב .
פרק שלישי בו יבואר כמה וכמה איסורין היא מנכסת לעלמה ע"י מנכסיה הרע
הזה וכמה תלמדך לבסוף לסבול עבור זה .
פרק רביעי בו יבואר פיתוי הילר שיש בענין זה .
פרק חמישי בו יבואר עוד פיתוי הילר שיש בענין זה :
פרק ששי בו יבואר גודל החיוב להבטל להוכיח לאשתו בזם
פרק שביעי בו יבואר גודל מדת הליטות ושכר עבור זה בעוה"ז ובעוה"ב ולהיפך
חצי בהולכת בדרכי הפריצות .
פרק שמיני בו יבואר מזה חינוך אל לבנים בכמה ענינים נחוצים כמנעים לזה
בהורא .
עוד יבואר בסוף הספר כמה וכמה דינים מהלכות נדה כנחוצים מאד למעשה .

הסכמה

הן הביא לפני כבוד הרב מהרי"י מפי' ח"כ עלים לתרופה מספר "גדר עולם" כנעשה לתועלת המון בני ורחמי כי שמו נאח לו כי בלקחו ומוסרו הטוב הוא גודר פרטתו של עולם אשר בעוכר רבה המכשלה בעמים כללו ע"י בני שמשכו ידיהן מן הצניעות ואחזו בדרך הפריצות, וכבר עברו ושנו בזה עד שיש שנעשה להם בדבר כהיתר גמור ולא יעלו כלל על לבן גודל האיסור והפרצה בדת ישראל כללמה מזה, כן יש עוד בסוף הספר כמה וכמה הלכות מה' נדב הנחלים ודרושים לדעת לכל איש ואשה וכן כן מנופי ההלכות הנמסרים לאיש ואשה וכלולים בקיצור נמרץ ובעתיקם בלשון אשכנזית המדובר בינינו למען יבינו אנשים ונשים וטף, ואחרי רואי כי דבר טוב וגדול עשה הרב המחבר בהפירו גדר עולם ותקן תקנה חשוב לזכות ומשום פרומות וע"כ אחינא לפעלא טובא יישר חילו ויחי כ' עמו לבצע אשר עס לבנו לזכות הרבים וזכות הרבים יחי' חלוי בו לזכות דברי מוסרו נשמעין ומתקבלין על כלב ומכראוי לכל איש ישראל שימלא ספר הזה בחוק ביתו ויחי' תמיד נגד עיניו נגד עיני בני ביתו למען לאחזו בדרך הצניעות ובזכות זה יגדור כי פרומותהן של ישראל ובשכר נשים לדקיות מזה לביאח הנואל בכ"א.

המדבר לבביר התורה הבאעה"ח יום ג' ד' מרחשוון תר"ן לפ"ק ווארשא

שמואל וגויל קלעפפיש מ"צ דפה ק"ק הג"ל.

הקדמה

הנה כאשר נתבונן בדברי חז"ל נמצא שמדת הצניעות היא מדה גדולה מאד וזוהי עבור זה להוליד בנים ת"ח כראמרינן בגמרא (יומא דף ט"ז) תנו רבנן שבעה בנים היו לה וכולן שמשו בכהונה גדולה אמרו לה חכמים מה עשית שזכית לכך אמרה להן מימי לא ראו קורות ביתי קדעי שערי, ולהיפך מדת החציפות גורמת להוליד בנים עוי פנים ח"ו. ובעו"ה נתפרץ כהיום מדת הצניעות מאד וביותר בענין גילויי שער ראש האשה הנשואה שנעשה בהפקר לאיזה נשים שהלכות בפרהסיא לעיני הכל בשערותיהן המגולות — וגם על גילויי זרועותיהן אינו מהפירות — ומה ונצאית וזה

לראות בבנין ירושלים גדריה ועניניה בב"א:

אירע ארום צאמאנג בקהילה בטינו אמן :

פרק ראשון

יבואר בו גודל האיסור מדינא לאשה לילך בפריעת ראש לשוק

גדר עולם

כיון ראינה לזבשת מלמעלה רדיד כדרך הנשים דאם היו שערותיה מגולות ממש עוברות בזה על דת משה דהא יש בזה איסור מדאורייתא מדכתיב באשה סימה ופרע את ראש האשה וחנא רבי ר' ישמעאל מכאן אזהרה לבנות ישראל שלא תצאנה בפריעת ראש דהיינו מכתב קרא שהיה הכהן מסיר המטפחת מעל שערות ראשה כדי לנוללה לעיני הכל מכלל דשאריות בנות ישראל נזהרות לילך באופן זה, והעתיק דבר זה הרב אלפס והרא"ש בהלכותיו, וכן כתב הרמב"ם (בפכ"ד מהלכות אישות) וז"ל מי שונתה החת בעלה אין לה כתובה לא עיקר ולא תוספת ולא המונה בלבד אלא אף העוברת על דת משה או על דת יהודית, ואלו הן הדברים שאם עשתה אחת מהן עברה על דת משה יוצאה בשוק ושער ראשה גלוי או שנודרת או שנשבעת ואינה מקיימת או ששמשה מטתה והיא גרה או שאינה קוצה לה חלתה או שהאכילה את בעלה דברים אסורים עי"ש עוד, ואלו הן הדברים שאם עשתה אחת מהן עברה על דת יהודית יוצאה לשוק או לסבוי מפולש וראשה פרוץ ואין לה רדיד כדרך הנשים אי"פ ששערה מכוסה במטפחת או שהיתה משחקת עם בחורים ועי"ש עוד דברים (כ"ז לקמתי מלשונו ממש בקצרה) וכן כתב במור אבן העזר סימן קמ"ו וכן בשו"ע אבן העזר סימן קמ"ו ס"ד העתיק לשון הרמב"ם הנ"ל להלכה, וכן כל הפוסקים ראשונים ואחרונים כולם העתיקו דבר זה לדינא דאם האשה יוצאת לשוק ושערותיה מגולין היא עוברת בזה על איסור דאורייתא:

פרק שני

בו יבואר דין דשער באשה ערוה ואסור לומר שום דבר קדושה נגדה.

דע עוד דמלבד איסור פרוץ ראש יש עוד ענין אחר שמתחבט זה צריכה להיות שערות מכוסה אפילו בביתה באיזה כיסוי או כפאה נכרית (הוא מה שקורין פארוק) דאל"ה אסור אפילו לבעלה לומר שום דבר קדושה נגדה, דהשער הוא בכלל ערוה כמו שאמרו חז"ל (בברכות כ"ד) שער באשה ערוה שנאמר וכו' עיי"ש וכן פסק האלפס והרמב"ם והרא"ש והמור והשו"ע וכל הפוסקים ראשונים ואחרונים. וזה לשון השו"ע אורח חיים בסימן ע"ה ס"ב שער של אשה שדרכה לכסותו אסור לקרות כנגדו אפילו אשתו ואפילו

אין עבירה, אונ דער הייליגער אלגס אונ דער רמב"ם אונ דער טור אונ דער שו"ע ערוה שו"ע יצ"ק אונ דער איסור דער פון איז געווען גרויס על גן בארף מען וויל געווען היטן:

אין דעם פרק נעם באשעט ווערן צו מען קאר גישט וואגן קיין שום

היינטיגע ווארט צונעמען דיא אי"פ געקענט קאר פון איין אשה:

דע וואקסט וויסען נאך צואה צו ווען דיא עבירה נאם אויפן איז גישטאנען איז קא נאך צואה נאם בנחת דעם בארף זיא וויל היטען צו דיא קאר איז נאך זיין צו געקעט אפילו אין שטוב מיט איין פארקליינע אדער מיט איין פארום ווארום צו גיט קאר אפילו דער מאן גיט וואגן. קיין שום היינטיגע ווארט צונעמען דיא איז נאך זיין צו גיט קאר אפילו דער מאן וויל אונזערע היינטיגע חקקים נאגן איין דיא נאך (בכחות) שער באשה ערוה דער מיינעט דער פון איז. די קאר פון איין אשה נאם איז אפ געקעט איז אין קלל פון ערוה. אונ צווי פסקת דער היינטיגער אלגס אונ דער רמב"ם אונ דער רא"ש אונ דער טור אונ דער שו"ע ערוה אונ אלע פוסקים דאם גיינן. אונ צוויא געבויט דער שו"ע ערוה אורח חיים די קאר פון איין אשה נאם דער שו"ע פון וועלכע מעקעט דעם זיין צו געקעט נאכדעם די נאם קאט געווען איין מאן אדער גיט פון אפילו (אין געט וואגן קיין שום

שום

הב"א עיין באוה"ח סימן ע"ה ובמשנה ברורה ס"ק ט"ו שמדבר בענין זה

דע שער ראש יש לה לכת ולכא כגד המלמס השער של יא לחן ואות מעט של אפסר למלמס ויואל מהלמס פ"ו מקל הש"ע, ועיין מה שכתבנו לקמן פ"ח בסעודה"ק. ואפילו אם דרך אשה זו וחברותיה באותו מקום לילך בגילוי שערות בשוק כדרך הפרוצות אסור לקרות כנגדה וכמו אם היו ורועותיה ושוקה מגולין דאסור בכל גוונא לקרות כנגדן וכמו שכתב בספר הפארת שמואל ואליהו רבא וחיי אדם [והמעט בזה כיון שצריכות לכסות השערות מצד הרין ויש בזה איסור תורה וכנ"ל בפרק ראשון וגם כל בנות ישראל המחזיקות בדת משה נזהרות בזה מימות אבותינו מעולם ועד עתה בכלל ערוה היא ואסור לקרות כנגדן ולא כא השו"ע רק למעט בתולות שדרכן לילך בפריעת ראש]:

פרק שלישי

בו יבואר כמה ורמה אחריו דין חתונה לאישה וכו'

גדר עולם

בוה נאמר ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם, שפירושו אשר לא יקבל על עצמו לקיים את כל דברי התורה מראש ועד סוף כי אם אמור ואמר העבר לרבו כל אשר האמר אלי מעשה זולת ברבר אחד כבר שבר עול ארוננו מעליו והישר בעיניו יעשה. והנה מכל זה ממילא נבין את גדולת העין של האשה שמרגלת עצמה בזה החטא לילך בשוק לעיני הבריות בשערותיה המגולות כי הלא מחלמת עצמה לעבירה הזו ואמרו חז"ל (במדרש שוחר טוב) כל המחלית עצמו לעבירה אין לו מחילה עולמית, וידוע הוא מה שאמר הכתוב הוי מושבי העין בחבלי השוא וכעבות העגלה חמאה דהיינו בעת שהארם מתחיל לעשות העין נדמה לו בעיניו שהוא איסור קמן מאד ומתיר לעצמו לעשות דבר זה אבל כשהוא כופלו וחוזר וכופלו נעשה לבסוף עב כעבות העגלה כי אפילו חוט משי כשכופלו הרבה מאד יכול לעשות חבל עב וכ"ש כשיכפול חבל עב באופן זה כמה הוא חזק וכמה הוא עצום, כן הוא בעינינו כי אפילו אם היה האיסור קמן היה נחשב לעין גדול ע"י כפילתו כמה פעמים וכ"ש בזה שהאיסור מצד עצמו הוא ג"כ גדול [שהוא איסור דאורייתא ונעשה בפרסום לפני כמה אנשים] כמה נכפלה רעתו ע"י כפילתו שכופלה את העין לאלפים בימי חייה, גם ידוע הוא מה שאמרו חכמינו ז"ל שמכל עבירה שהארם עושה בעיה"ו נברא מלאך חבלה אחר הממנה אח"כ ליטול

פון ויה אראם איין קענען פון די מצות וואס האט אונז פאר גאנגט און אויף דעם גאנגט אונז ריא הייליגע תורה געפונען איז דער מענטש וואס ער וועט געט אויף שטענען די רייד פון דער תורה צו טאקען גי דער פשט איז ער וועט גיט געקען אויף ויה קענסט צו ווין גאר די רייד פון דער תורה פון און הייבט צו סוף דעם אויב אז דער קענעכט וועט גאנץ צו ווין מאד אלץ וואס די וועקט פיר הייסן וועל איך טאקען אויפער איין וואך וועל איך דיר גיט פאקטן געקט ער דאך פון ויה אראם דעם ענד פון ווין מאד אונזעם איז ביים איהם געקט צו טאקען אלץ וואס איהם וועט געקען צו טאקען. פון די רייד קענען פיר פאר שטיין די גרויסהייט פון די געבירע ווען אז די אשה געווינט ויה אין דער געבירע צו גיין אן גאס פאר אלע קענעכטן מיט אירע אפ געקענט האר ווארם ויא באשטימט ויה און שטענדיג צו די געבירע און אזויא געקענט פיר אין קה"ק שווער מוז דער וואס באשטימט ויה צו איין געבירע קען קען איהם גיט מנהל ווין אייביג און ווייניג געבירע און דאס איז באוואקט וואס דער פסוק גאנגט אונז אין ווערע הוי בושטי הען פה"ל השוא ובעבות העגלה חמאה דהיינו וואס היינט דער פסוק דען איז דער צייט אז דער מענטש הייבט און צו טאקען איין געבירע כאקט ויה איהם אין ווין הארץ און אין ווייניג אויפער וואס וויא היידן און דעם קענעכטן צו טאקען די געבירע אז דאס איז גאר אקליינער איסור און ער טראכט ויה אז ער מען דאס טאקען די וואך און דער גאט מוז ער דאס עטליכע טאקען ווערט דאס צום סוף גראב אזוי ווי די גראבט שטריק פון וואגן דען אפיר דער פארים פון וויד אז קען נאך איהם און גיין אין פיר ווערט ער אויף איין גראבט שטריק און אפשיטא שוין אז קען נאך אויף לייגן אונגאבע שטריק אין פיר טאקען ווערט דאס גיט ווייניג שטארק און גראב, און דעם וועקענען איהם איז אונזער ענגן וואס פיר ריידן ווען אפיר אז דאס וואלט גיטען אקליינע געבירע וואקט דאס אויך געקענט ווערן צו אנהייב געבירע דורך דעם וואס מען מוז דאס ווי פיר טאקען און אפשיטא אז די געבירע אלץ איז גרויס פון ויה אלץ בחמת דאס איז איין איסור דארייטא און דאס ווערט גאר גיטאקען פאר פיל מענטשן וואס וויא ווערן אירע האר פון קאפ ווערן וויא אויך נאכא איין דעם היינט בארף דאך די אשה באקענען וויא פיר איז אירע שטענעכטען געקענט דען ויא מוז דאס אויף איהר קעבין בווענעטער טאקען, און דאס איז באוואקט וואס אונזערע חכמים ז"ל גאנץ אז פון געקער געבירע וואס דער מענטש מוז אויף דער וועקט ווערט דער פון

באשאפי

זכרון

נקמה סמנו עבור זה החטא והסמונים האלו הם כולם המלוים לו לאדם בעה פסירתו כשהוא הולך לבית עולמו, אי"כ כמה צריכה האשה שמורגלת בזה החטא להחזיק הטיד על הענין הנורא הזה בזכרה שמכל הליכה והליכה שיצאה לשוק לעיני הבריות בשערותיה המגולות תחת אשר חשבה להחיות עצמה בזה נכרא לה מלאך המשהות ליטול נקמתו ממנה אי"כ כמה אלפים מלאכי חבלה מומינים את עצמם וממתינים על עת פטירתה ללותה וליטול נקמתם ממנה ושם תצחק והנהום אוי ואבוי על מעשה הרעים ואין מי יועיל לה וכמו שאמר הכתוב (במשלי ה') ונהמת כאהריהך בכלות בשרך ושארך, וזו בעצמה תתורה לבסוף על כל העוונות שעשה. בעוה"ז כמו שאמר חז"ל על הפסוק עוברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו גם ברכות יעשה מורה מלמד שהרשע מתורה כשם שהמצורע מתורה ואומר אני פלוני בן פלוני עברתי עבירה פלונית במקום פלוני ביום פלוני בפני פלוני במעמד פלוני ופלוני וגם מצדיקים עליהם אז את דיונים ואומרים לפניו רבש"ע יפה דנת יפה זכית יפה חייבת יפה תקנת גיהנם לרשעים וג"ע לצדיקים [והכונה שאו האדם רואה בעצמו גורל ההשחתה שפעל למעלה בעולמות העליונים ע"י מעשיו הרעים והגביר בזה מאד את כח הקליפות והחיצונים ע"כ הוא מצדיק הרין על עצמו] וכן אמר הנמרא במסכת סוטה (דף ח' ע"ב) במדה שאדם כורך בה מודרין לו אכשולם חטא בשער ונתלה בשערו וכו' ע"ש. ולפי זה בענינו שהחטא הוא מצד שערותיה המגולות לעיני הכל בוודאי כל אחד ואחד מהמשחיתים שנבראו מהשערות יעשוהו אח"כ בשערותיה

באשפאין איין סתירה תבדק נאם עד צדין איז אויף גיטען צוא געסען זיין נקמה פון דעם קענטשין וואס האט גיטאקן די עבירה און פון דעם איז דער סתירה בטשחית באשפאין גיטאקן געקעט סתירה קינדען דעם קענטשין נאך זיין מויל פון דער וועלט אויף יענער וועלט היינט וויא פיל דאך די אשה ויך צו באקלאגן אויף דעם וואס ווא איז גיטען איין גיטאקט אין דעם גרויסע פארשטייג עבירה ווען ווא ווא דער פאנגען אז פון יענער אידים גיין אין גאס וואס קענטשין דאקען גיטען ווא ווא גיט קיט איך דאך אויף גיטען וואס ווא האט ביא ויך באקענט ויך גיין צו באקען מיט דעם איז דער פון גיטאקט דא סתירה בכה מווענט וואס גיט וואקטן אויף די צייט פון איר מויל און ווא פאקטישן איר צו געבן וויינער נקמה פון איר און ווא ווא ווערט ויך ארום שרייט ווא און ווא פרוקט צו ויך צדין אוי ווי גיטען אויף ביינע שלעכטע מעשים וואס אויף דאך גיטאקט אפער קינדען קען איר גיט העקטן און אזוי גיטען מיר אין פסוק בשלי (נהם) באטיינה בלכות בשורה ושארה דער פשע דער פון איז דא ווערט פרוקטן אין דין סוף ווען אז עס וועט ויך באקענטשין דין זייב און פקליש און קינדע וועט דיר גיטען העקטן, און ווא צדין איז ויך בתורה און ער נאנט אויף פביא אויף דאך עובר גיטען יענע עבירה אין יענעם ארט אין יענעם טאג אין יענע קאספאנגע קענטשין וואס וועט גיטען דער ביא און וויא באקען גיטען אויף ויך דעם דין פון גאט ביה ווא וואגן גאר גאט ביה רבש"ע יפה דנת יפה זכית יפה חייבת יפה תקנת גיהנם לרשעים וג"ע לצדיקים דער פשע איז ווא וואגן רבש"ע די האקט נט גיטען און נט גיטען גיטאקט נט האקט באשולדיגט שייך און נט וואס דא האקט באשפאין דעם גיטען פאר דא רשעים און גיט פאר דא צדיקים ווארום עס איז דעם אז מיט די גיט וואס ער האט גיטען ווערט ער נאך דעם גיטען און אזוי גיטען און דא גיטאקט אין סתירה אז אין דא באט וואס אפערטשט פקטט אזוי פקטט קען איהם אפ, אפשוים האט גיטען מיט וינע האר איר ער אויף גיטאקטן גיטאקט פאר דא האר, ע"כ ווייט אפערט דיר איז דאך צו ליב דא עבירה פון די האר וואס עס איז ביא די וויינער ענדעקט פאר אקעטען און דער פון ווערין באשפאין משחיתים וואס ווא באשפאין צדין די אשה דער פאר דרום ווא גיטען קענטשין ויך באקען דעם ער קענט

נומא בגיהנם, על כן יתבונן האדם בכל זה בעורו בחי' וילך בררכי השי"ת וינצל
מכל צרה :

פרק רביעי

בו יבואר פיתוי היצר שיש בענין זה .

ואל ימעה אותה היצר שהנצל מן הרין מפני שהיתה צריכה להתקשט עצמה לעיני
בעלה שלא התגנה עליו כי באמת זוהי טעות דוחו שייך רק בביתה לבד ולא
בשוק ועוד דגם בביתה היה לה עצה ללך באיזה כיסוי נאה או בפאה נכרית (פארוק)
על ראשה. ולא לגלות שערוותיה. והנה כאשר נתבונן נמצא ששהי סיבות גורמות לזה
הענין לבוא, אחד מפני העצלות שמהעצלות למרוח בכל יום ללבוש איזה כיסוי על שערה
ועוד מפני פיתוי היצר שמשיתה ליפיה את עצמה לפני בני אדם ולהתקשט בשערותיה
ועל שהיה היא עתידה ליתן דין וחשבון, ובאמת כמה צריך האדם לירא ולפחד כשהתבונן
בעניניו שלבסוף כשיעלה למעלה לפני כסא כבודו יתברך ליתן דין וחשבון ויראה את
הדר כבוד אלהיו איך שיש לו כמה אלפים רבבות כתות של מלאכי השרת שעומרים
תמיד לפני כבודו יתברך וכמאמר הכתוב אלף אלפים ישמשונו ורבוהו רבון קרמוהו
יקומו וכולם זעים וחלים מפניו ועושים באימה רצון קונם כשראה האדם כ"ז איך לא
יבוש או מעצמו אשר בשביל איזה עצלות או בשביל איזה הגאה קלה בעוה"ז ליפיה
את עצמו לפני בני אדם ולהתקשט לפנייהם אשר המה ג"כ גושי עפר כמותו עבר כמה

אז ער נאך ציין אפ גיהנום פון דעם אנער נעמט בןכות זה גיצוק נוערין פון אקע צרות אפן ביר :

אין דעם פרק נעקט באשיידעט דא איבער היידונג פון נער קען וואס דא איז :

ואל ימעה דער יצהיר נאך נאט נאמין דא אשה אז נאט נועט גיצוק נוערין פון דין וייד
וואס קאמט ווען גיבארט אים צירין פאר דעם פאן אז נאט נאט קיאות נוערין איהם איהם נארום
אין אקט איז דאס אשעות. איינס איז אז דאס קען דאך ציין מער נאט וויא אין שטוב אקער
גיס גיין אין נאס אפ גידעקט די קאר אונד אפילו אין שטוב קען זיין אויך צו דעקן די קאר מיט
אין צוקעק אקער מיט צפארוק אונד גיס גיין גידעקט די קאר. והנה אז ווען קייר זאלן דאס
באקקערין גיידען מיר אז עס איז דא זאכן וואס זענען איר גורם צו טאקען דא גידעקט. דאס
ערשטע וואס איז גורמת פילקייט וואס וי פילקט ווען דען עס איז בייא איר אטורקה אלע מאג אהן
גידעקט עפעס גבירי עס זאל ציין צו גידעקט די קאר. אונד דאס אקערקע איז וייד דער יצהיר
קעמ איר אהן אז נאט ווען מיט דעם באשיידען פאר אקע גידעקטעם מיט אקע קאר אונד איהם
די גיידע זאכן איז וואס אהן גיבירט צו געבין דין אונד חשבון נארום אין אקט וויא פיל בארף
אקענטש מוכא קאפין אונד שרעקן ווען אז ער נועט באקקערין גיידע פירונג דען צום סוף
נעמט דאך יעדער קענטש דאקטין ארויף גיין אין דער הייד פאר דעם פאסאקט פון ית"ש
אפ צו געבין דין אונד חשבון אונד ער נעמט זעהן די שיידענייט אונד דעם קבוד פון גאט ביה
אז עס איז דא וויפיל מוידענד אונד צעהן מוידענדער קהות פון בקארהי האט נאט וויא שטייגן
שטענדיג פאר דעם קבוד פון גאט ביה ית"ש אזוי וויא אין פסיק שטייט מוידענט באהנד
מוידענט באדינען איהם אונד צעהן פאר צעהן מוידענד שטענדיג ווען פאר איהם אונד אקע ציטערין
פאר איהם אונד אז דער קענטש נעמט דאס אלץ זעהן וויא נועט ער ווען גיס שטעקט אז צו
דען ויין מילקייט אקער צו ליב וועקע דאך אקערקע נאט ער מיט אונד דער נעקט צו
באשיידען ווען אונד איהם צו צייען ווען פאר קענטשין נאט וויא זענען שטיקער עקד אזוי וויא

ער

--

גדר עולם

פעמים על רצונו של המלך ה' יתברך אשר הוא אלהי כל הצבאות האלו ובפרט כשישאלוהו
ויאמרו לו מפה סדוהה איך לא יראת למרוד בכוראך עמוד ברין והכר מעשך [כי כל
אחד מפעולותיו שעשה בעוה"ז כולם באות ועומדות לפניו בעת הרין להעיר עליו כמו
שאמרו חו"ל] ואם אין אתה יכול להשיב מי יכול להשיב עבודך כמה יבוסה או כלמה
פניו, והנה התנא אמר הסתכל בשלשה דברים וכו' ולאן אתה הולך למקום עפר וכו'
ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וכו' מה שאמר הכל בלשון נוכח אתה הולך אתה עתיד
ולא אמר בלשון נסתר יסתכל האדם בשלשה דברים מאין בא ולאן ילך ולפני מי הוא
עתיד ליתן דין וכו' כי באמת אנו רואין בחוש שכל אדם יורד בבירור כשהוא הולך ללוות
הסת או לבית האבל שהאדם עתיד למות ואעפ"כ אין פועל זה כנפשו פועלה רבה
ולפעמים אינו פועל כלל והכל כמעט שהוא מצייר רק שפלוני מת אבל התנא הורה לנו
שהיזהר וזהו שיש בו נוסחא אחרת כי מצינו בהורינו שיוולד חמנו שהוא הוא אשר יעשה

גדר עולם פרק חמישי

בו יבואר עוד פיתוי היצר שיש בענין זה

גם אל יפתה היצר לאמר הלא לא יחידה אני בעיר בדבר זה כמו שיהיה שם עם שאר בנות ישראל נשי העיר היוצאות פרועות ראש לשוק בן יהיה עמדי. אמשול לך משל למה הדבר דומה לאחר שנתפס ונחבש בבית האסורים על איזו עלייה ויסר לו שם ויהי לו שם יום לשנה ויבואו אליו אחיו ובית אביו לנחמו ויספרו לו כי זה מקריב אירע דבר כזה במדינה אחרת לאדם אחר פלוני אלמוני וגם הוא נחבש באופן קשה כזה ממש. ויען ויאמר להם הכזה נחום הוא אלי, אבל הוא אלי, אלו הייתם מספרים לי שלבסוף ניצול אותו פלוני מזה העונש אפשר שהייתם מפינים לי דאגותי במקצת עיני או עכ"פ אם הייתם מספרים לי שפלוני אלמוני נתפס ג"כ על ענין זה והיום או מחר יהיה ג"כ נחבש עמי כחררי אפשר שזה היה ג"כ קצת נחום אלי כאשר אראה שאני יחיד בדבר הזה אבל עתה שהוא נחבש במדינה אחרת מה יוסיף לי שמחה מזה אם מכים והובשים עוד אדם, וכן גמי ככה בענינו ממש מה שמחה יגיע לו לאדם אם עוד אדם עובר עבירה וגם הוא נחבש באופן קשה כזה במקום אחר הלא מקום הגיהנם ידוע הוא שהוא גרוע מאד, שכל העולם הוא אחד מכמה אלפים בניהנם פטו שאמרו חז"ל בפסחים דף צ"ד ע"א ע"י שם ויש בידו לתפוס למאות ולאלפים אנשים אשר כל אחד

אין דעם פרק וועט באשטט ווערן נאך אין ענין
פון דיא איבער ריידונג פון דעם יצר הרע:

הנה דער יצה"ר ואל דיר דאס איך גישט אהן ריידן וואָרום זאָר איך זיין פרוםער
פאר אלעמען דען עס איז דא אין שטאָט אסאך ווייבער וואָס זייא נישט מיט אונגענעץ האָר
אונ וויא עס וועט זיין מיט אלעמען אזויא וועט זיין מיט מיר, וועל איך דיר גלויבן צוא
וואָס דיא זאך איז גלייך איינעם האָט מען אהן גינגען אונ מען האָט איהם גישט אין
קמטין אונ מען האָט איהם אהן גינגעט אין מירמע ווייל מען האָט איהם איהם - גימאכט
אין בלבל אונ דאָרטן איז איהם ווער גימער גינגען אז ביא איהם איז גינגען פאר
רעכניגט א מאָג וועלן פאר א יאהר ווייל ער וועט אין מירמע וואו דיא רעכטע שוודר-
דינע וועלן. זענען גינגען צו איהם ווער ברודער אונ זיין פאָטערס הייז גינגר צו
טריסטין איהם אונ זיין דער ציילן איהם אז גיט לאנג האָט וך גימראָפּן מיט אַמענטשין
און יענער לאנד וואָס דו קענסט איהם אז איהם האָט מען אויך גינגעט אין מירמע
גישט אין קמטין אזויא וויא דיר האָט גימראָפּן האָט ער זיין גינגעטערט אונ האָט
אזויא גינגעט צוא זיין איז דאס דען אהן טריסטונג פון אהן פאר מיר דאס איז נאך מער
טרויערדיג פאר מיר ווען אז איהר וואָלט מיר דער ציילן אז יענער איז גינגעל געוואָרן צום
סוף וואָלט איהר מיר אַבסעל גימראָפּן אויף מינע טרויערדיקט דורך דעם אַבער עכ"פ
ווען אז איהר ווילט מיר דער ציילן אז יענער וועט מיט מיר צו זאמען וועלן אין איין
הדר וועט מיר זיין פרייליכער וואָלט איך זיך אויך טריסטען אַבסעל אַבער יעצט אז ער
איז אין יענע לאנד איז איך בון דא וואָס קען דאס מיר צו געבען א שמחה אז עס איז דא
נאך איינער אין מיין גלויבן וואָס מען וועט איהם אויף שלאָגן אונ שמידן אין קמטין
אזוי וויא מיר, אויף דעם וועלענען איהן איז דיא ענינים וואָס פאר אפרמד קען זיך
דער מענטש נעמען ווען אז נאך אַמענטש טוט אהן עכירה אונ ער וועט אויך
באשטראָפּט ווערן אין גיהנם אזויא וויא זיין גלויבן אין אהן אנדער אַרם דען דאס וועט
מען דאך אז דער אַרם פון גיהנם איז ווער גרויס אז דיא נאנצע וועלט איז אהן וויא פיל
טויזנטד חלק פון גיהנם אזויא וויא די חכמים ז"ל זאָגן אונ און מסכת פסחים אונ דער
גיהנם

גדר עולם

יהיה רחוק מחבירו כמה מאות פרסאות ולא יראה ולא ישמע מחבירו כלל וביותר שאיש של גיהנם איננו כמו אש שלנו שהוא מאיר אלא שהוא אש של חשך (דהיינו שאין בו רק כח השורף ולא כח המאיר כלל) וכדאיתא במדרש שהחשך שהיה בהחלות בריאת העולם נשאר בגיהנם א"כ אין כל אחד רואה את חבירו ולא שומע ממנו כלל אלא כל אחד כוכה וצועק או ואכזי במקומו, ככה גדול הוא עונש הגיהנם שאמרו חז"ל שכמה מיני אש יש בגיהנם יש בה נחלים כהרים ויש בה נחלים בנבעות ויש כון נחלים כים המלח ויש בה כאבנים גדולות ויש בה נהרות של זפת ושל גפרית מושכין ורותחין, ובשנגזר דין ח"ו על הרשע לירד לגיהנם הוא מוריד רמעות כ"כ עד שנעשהו מזה כמו מעין וכמו שאמרו חכמינו ז"ל על הפסוק עוכרי בעמק הכבא מעין ישירות בי הגיהנם נקרא עמק הכבא, וראה כי אפילו אדונינו דוד המלך ע"ה כשהיה נזכר מענין גיהנם היה מזדעזע מאד וכמו שאמר הכתוב סמר מפתך בשרי וממשפטיך יראתי וידוע דפחד הוא מרמו על הגיהנם, ויבואר הכתוב עפ"י מה שכתב הגר"א ז"ל במשלי רכל זמן שהנפש איננה מטהרה מעונש הגיהנם סובל גם בשר הארט והוא החומר יסורים בקבר וזהו כונת הכתוב סמר מפתך בשרי היינו ע"י הפחד והוא הגיהנם גם הבשר מקבל יסורים כמו אם היו תוקעין אותו במסמרים, וממשפטיך יראתי היינו הנפש מתיראת מן המשפט אשר היא נותנת לפני כסא כבודו יהברך הטקום זכנו

גיהנם איז איין אָרט וואס דארטין קענען זיין מילינער מענטשן און יעדעכער איז נייט פון זיין חבר וויא ס'דאס העכערסט מיט אונ איינער זעהט נישט און קערט נישט פון זיין חבר, און נאך קער ווען דער פיינער פון גיהנם איז נישט אזויא וויא אונזערע פיינער וואס עס זיינען גלייכער אפזייער פון פינסטער ווארעם ער קאמט אין זיך קער נישט וויא אסאך צו קענען אפזייער נישט צו זיין און הייב פון באשאפן די וועלט איז גלייכער פון גיהנם, אז נא אזויא פאר שטייט קען אז איינער זעהט נישט דעם אנדערן נאר יעדעכער שטייט אויף זיין אָרט אוי אונ וויא גלייכערע וויא גרויס איז דער שטראף פון גיהנם וויא עס זאגן אונז דאס דודל אז עס איז דא וויא פיל ערציי פיינער עס איז דא קולין פיינער וואס וויא זענען גרויס וויא דערב און וויא די העכסטע בערג און וויא דער רם המלח און וויא די גרעסטע שטיינער היינט גיפנט זיך טייכן פון פיינער טייכן פון שוועפיל ציגן זיך ווירקע, און אז עס ווערט געבויט דער דין דאס אויף דעם גלייכע צו גיכערין אין גיהנם באקט ער גיכערין אזוי פיל שטערן ביז עס ווערט דער פון אזוי וויא אקטואל און אזוי זאגן אונז דאס דאס אויף דעם פוסק עיכרי באקט באקט מען ווירטוה דער גלייכע איז דער פון די וואס פארן אפער די טייפיעס פון גיוויין באקען זיי דארטען אקטואל פון שטערן דען דער גיהנם ווערט גירופען עמק הבקא, און אז קען זאל גוט בארעכענען קען קען זעהן אז דוד המלך ע"ה ווען אז ער קאמט זיך אויף ווינער גיפארקט און גיפארקט אזוי וויא ס'דאס גיפיען אין ווינער הייד פאר קהילה דעזי וקלשפךה יראתי און דאס איז באוואקט אז דער ווארט פחד מיינט קען דאס גיהנם און דאס גיפנט קען די גייד פון פוסק אין דאס הייליגע ווערטער פון דעם ווינער נאון אין משלי אז דאס צייט וואס דער נפש איז נישט ביין פון דעם עולם גיהנם איז דער קערפער וואס ער ווערט אהן גירופין דער לייט ער יסורים אין גער איז דאס די בונה פון פוסק פאר קהילה דעזי דורך דעם פחד פון גיהנם איז דער קערפער געמט צו יסורים אזוי וויא קען ווארט איהם דורך שטעכן ביט משוועקים און פאר דיין משפט קאב איה סורא דאס איז די נשמה וואס ויא בארף געבין דין און חשבון פאר דעם קלד פלדי המלכים הקב"ה, גאט ביה זאך אונז קנקה זיין אז ס'דאס וואלן השוכה טארן צו איהם באקט און ער זאל זיין אין אונזער הייליג אז

מיר

להיות מהשבים אליו באמת ויהיה הוא עמנו בעזרתנו ולא נירא רע וכמו שאמר הכתוב
גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי.

פרק ששי

בו יבואר גודל החיוב להבעל להוכיח לאשתו בזה.

הנה ידוע שהוכחה היא מ"ע ראוייהא כמו דכתיב הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא
עליו חמא ואמר חז"ל כל מי שיש לו למחות באנשי ביתו ואינו מוחה נתפס
בעון אנשי ביתו, א"כ לפי זה כמה גדול החיוב על הבעל למחותה בעון זה ולהעריך
לפניה את גודל האיסור שיש בהולכת בשוק פרועת ראש או בגילוי זרועותיה לבני אדם
וגם שהיא מקלקלת בזה שאיננה מתנהגת בדרכי הצניעות להבגים הנולדים לו ממנה
וכמו שנכתב לקמן בפרק ז' ואפילו אם הולכת פרועת ראש רק בביתה לבד ולא בשוק
עכ"פ היא מקלקלת בזה לכל דבר קדושה שהוא אומר בעורו בחייו דהיינו כפי הרגל
כל איש ואיש בביתו להתפלל ולברך המוציא וברכת המזון וכל הברכות ולקרות בתורה
וקשה מאד ליוהר בשאשתו הולכת בביתה פרועת ראש שלא לאמר שום דברי קדושה
נגרה, ואל יחשוב האדם בנפשו לאמר כבר אמרתי לה פעמים ושלוש ואיננה שומעת
לי ומה לי לדבר עוד בענין זה, יחבונן האדם בעצמו האם היה מתנהג כן כשהיה רואה
שאשתו מקלקלת כל עסקיו שהוא עושה בוודאי היה צועק מר עליה לאמר מה העשי

כיר ואין נישט מוצא קאמין פאר שטעקטן אונ צווי וויא אין פסוק שמיים ווען איך ווער
זיין אין דעם מאהל נאם דאס איז דער שטן פון מוים קאמ איך נישט מוצא פאר שטעקטן
נארום דאס ביימ קייט סיר צמן פיר :

אין דעם פאק וועט באשייט ווערן וויא גרויס איז דער חיוב
אויף דעם כאן אז ער נאך שטראפן זיין ווייב אונ ער נאך איר
געבן צו פאר שטיין קייט אפאל וויא דא וועט צוים גרעס ווערן :

הנה . דאס איז וויסענדיק אז ווען איינער ווערט איין גולה פון דעם ארץ אין אמצות
צלה פון דא הייליגע הויז אז פון נאל איהם זאגן אז קען דאס נישט מאכן דעם אצחא
שמיים אין פסוק הויזם הויזים אצ, עסיקה דאס ביינאס דעם אז קען נאך דאס איהם שטעקטן
אז קען קאר דאס נישט מאכן אונזענע חכמים דל זאגן אונז אז דער נאם, קען ווערן
אין דא סעקשין פון ווינע הויז ביים אונ ער ווערט וויא נישט וועט ער און גיטשען ווערן אז
ער נאך נישטראפן ווערן פאר דעם . ביינאס אז געם איז אצוי בארף וויסען גענער באן וויא
גרויס עס איז דער חיוב אויף איהם אז ער נאל ווערן זיין ווייב אז וויא נאך נישט זיין וויא דא
פריצות קייט איבער קאר פון קאפ אקער וויא צינדענע פריצות ביינאס דא אקעס אקעקט
דעם אז וויא איז נישט גיהים אין דעם פירונג פון צינדענע קרעסן פון איר אריס נישט קיין
פירוסע קינדער קינדע אצוי וויא וויסער וועט שטיין אין פאק ז' . אונ אפירן אז וויא גייט אפ
נינדעקט דא דאס קער נישט נאר אין שטוב אונ נישט אין גאס פון דעם וועגן איז דא
קאקל אלע הייליגע רייד נאם, ער דעם אין שטוב ביי ג דא תפירות וואס קען קער נישט
זיין וויא אין שטוב אונ נאציא אונ בעקשין אונ קריאט קעט אונ נאך צוועקע פנכות
אונ קעקען אין שטוב איז דאס שווער אז קען נאך זיין גיהים אז קען נאך נישט זאגן דא
הייליגע רייד קענין אידר . אונ ער נאך בייא ווי נישט רעקענין איר קאב שוין אינדר גזאגט
וויא סיר באהר אונ, עס קעקט נישט ביינאס וואס איז דא פערק פון דא איבערנע ביי
דארף דער קעקטל בייא ווי באקעקענין ווען אז ער קאלט ווען אז וויא פירט איהם איבער

לכד שאין את מסייעת לי עוד תקלקלי כל מחיתי במה נחיה אני וכל אנשי ביתי האם נמות מפני שמוחך והיה מתחכם בכל מיני עצה להעריך לפניו את גורל שמוחה פעם בלשון רבה ופעם בלשון קשה עד שהיתה מתכוננת בעצמה להסיר אולתה מעליה כן בענינו צריך תמיד להוביחה בענין זה ולהעריך לפניו את גורל הקלקולים היוצאים מזה שיהיה עי"ז מר באחרית גם לה גם לו שימצא עי"ז במה מאית ואלפים תפלות וברכות שהיו שלא כהונן עד שעי"ז תתרצה היא בעצמה לילך בכימוי (איזה בגד או פארוק) על שעה. ואמשול לך משל למה הדבר דומה, לסוחר אחד גדול שהיה דר בעיר מלוכה ומסחרו היה באבנים טובות ומרגליות ואשתו היתה נושאת ונותנת בתוך העסק הזה, והבעל היה דרכו ליסע המיד למדינות רחוקות לקנותם ולשלחם פה לבית מסחרו. ויהי היום ויבואו שרי מלוכה לבית הסוחר הזה ויאמרו להאשה שמענו על בעלך כי הוא סוחר גדול והוא מבין באבנים טובות ומרגליות ועתה הגיע זמן לבחור את מלכנו בכתר

די גישעפטיין דורך דעם וואס ער נאנט איךר אונ ויא פאקנט איהם גישט דאן וועט ער צוא איךר נאנט גיטונ וואס איךר האב גישט פון דיר קיין הילף אין גישעפט מאכנטש קיר נאך ערנער וויא וועלן מיר קעבן מיט אונזערע קינדער צו קען אז דוא פיסט פאר נארט זאלן מיר אונזעק גיין פון דער וועלט אהן צייט אונ ווען ויא הערט גישט צו קרינט ער ויך וויא ער נאך איךר איבער היידן אז ויא נאך גישט זיין פאר נארט אפט כאהר מיט גוטע רייד אונ אויב עס העלפט גיט מיט גוטע רייד איךר ערעט ויך צו קריגען מיט איךר ביי ויא מוז אונזעק ווארפן איךר פירונג אז ויא נאך דאס ווייטער גישט טאדן, אונ אזויא איךר אונזער ענין וואס מיר היידן וועזן דעם דאך דער טאן מיט איךר שטענדיג היידן אונ געבן איךר צו פאר שטיין וויא נחים, עס איך די שטרויכונג וואס עס קומט ארויס פון דעם, אונ דא צייט וואס וועט קומען נאך דעם קען זיין ווייטער שטענדיג דען השירה ווארט ביי דער צייט וואס דער מענטש נאך ויך אהין פאקלערין ווייטע מעשים רעים וואס ער האט גיטאדן אונ ער נאך השוכה טאדן אויף ויא רעכנט איהם גאט ב"ה וייע שולדיגע עבירות פאר כבוד אונ ווען אז דער מענטש גייט חיו אין דא שטענדיגע ווען אונ ער פארענט ויך גישט השוכה צוא טאדן קומט אויף איהם אזוי אין צייט וואס מען נעמט בייא איהם השבון אויף די גרויסע עבירות אונ דער נאך וזכר מען אויף צו שטראפן איהם אפילו אף דא עבירות וואס ער אהין שוט גישט נאך אז ער האט גיקענט דאס פאר היטן אונ ער האט דאס גישט פאר היט אז עס נאך דאס גיט ארויס קומען נעמט ער דעם נעקענען פסק אזוי וויא ער אהין וואלט דאס גיטאדן ווארום דער אמת איך ווען אז די אשה גייט אין דא האר אז עס נעמט ויך ארויס ווערט מען דאך נכשל דורך איךר אונ וויא פיר מויענד פרבות אונ תפלות ווערט גיטאדן גישט וויא גיטעריג איך דורך איךר אונ אז מען נאך איר געבן צוא פאר שטיין וויא גרויס איך דא עבירה דער פון וועט ויא אהין כרויך ווערן אז ויא נאך זיין ווייטער אפ גיט צו גיין צוא גידעקט דא קאפ, אונ מיר ווערן דאס דורך היידן מיט אכשע צו וואס דאס איך גיטאדן, עס האט ויך גיטאדן איינער האט גיטאדן אין אשטאט וואס דארט קריינט מען דעם מלך אונ דער מענטש האט גיטאדן מיט מיינעק אבנים טובות אונ דיכאנטין אונ דעם גישעפט האט גיפירט זיין ווייב אונ ער אהין איך גיטענדיג גישט אין דער היים דען זיין שטיינער איך גיטענדיג אז ער פקענט אונזעק פארין אין ווייטע קענדער אויף קויפן אונ אפ שיקען אהיים אין הויז פון זיין גישעפט ויהי היום עס ווענען גיקומען די שרים פון דער מלוכה אין הויז פון דעם סוחר אונ וויא האבן גיטאדן צו דא ווייב פון סוחר מיר האבן גיטענדיג אז זיין באן איך אונזער פארשטענדקער אויף דיכאנטונארג ע"כ אזויא וויא נעמט איך דא צייט אז מיר בארפן קרייגען אונזער קעניג אין די קרוין פון פרבות ווענען מיר דיר כוידע אז די נאקסט ווערן אונ צו שאפן

מיינערע

המלוכה ונצרך לנו אבנים טובות ויקרות האם יש כזה בבית מסחרך. ותען ותאמר אננים כאלה שהן יקרות למאד וראויות רק להנחן בכתר המלך אין לי ורק אכתוב לבעלי שישתורל להשיגם למען כבוד מלכנו. ויענו ויאמרו לה דעי נא כי תשורה גדולה חושב ע"ז מאת המלך אך הוהרי והוהרי שלא יהיו ח"ו אבנים מוויפות כי בעת הבתרת הנתר מתקבצין כמה וכמה מלכים שהם מבינים גדולים על אבנים כאלה והיה אם ימצא ח"ו שום ויף בהן יהיה בזיון גדול להמלך ולנו המתעסקים בדבר הזה וגם לך יכולע ח"ו על ידי זה ע"כ הוהרי בדבר הזה. ותען ותאמר אין דרבי ודרך בעלי מעולם לכחור באבנים מוויפות ובפרט בדבר הננוע לכחור מלכות, ותיכף כתבה לבעלה מכתב שירון עצמו לקנות אבנים יקרות למאד שתהיינה ראויות להנחן בכתר המלך ויראה להשניח ואלא יתיה שום ויף בהן, והשיב הבעל אבנים יקרות כאלה יש לי ואני שולחם אליך אך ליתנם לכתר המלך הוא ענין גורא מאד ע"כ אף שאני דרשתי קצת אצל מבינים ואמרו ישאין מוויפות גם את בבואם לדרך הוהרי מהחלה להתבונן בהם ולהראותם למבינים אם אין בהם זיף ואח"כ למסרם לשרי המלוכה. ויהי כבוא המכתב עם האבנים היקרות לידה וראתה שכתבה בעלה שלפי דעתו אינן מוויפות מרוב חמדתה להרוחת הבטון וחשוקת הכביר שתוכל להתפאר לעיני הכל ולהתקטט למניהם באותות הכבוד (ארדער) שזיתן לה עבור זה מאה הנילך לא חששה לצויו בעלה לחקור עוד אחר זה ותיכף

שיינקע ריכאנטין אז כיר נאלין קענען געבין אין קרוין פון מלכות האט זיז גיין געשטערט געזאגט נאך איך נישט גאר איך וועל שרייבן צו גיין פארן אז ער זאל זען דאס צו ווען און צו גיין דאס בקרה צו כיר נאלין קענען דאס דער נויין צו דער צייט וואס אונזער קעניג טארף באקומען דעם קבור פון זעלבסטען דיא קעניגשין וואס זענען גומע פריינד דעם קלך גענעפערן און זאגן צו איהר ווי וויסן ווען אז דו וועסט דאס אונז שאפן וועסט באזונגט ווערן פון אונז און די גרעסטע נישאנק וועסטו באקומען פון קלך גאר דיט ויף זייער אז עס זאל גיט זיין ח"ו גיין פארשע ריכאנטין דען אין דער צייט וואס זען קריינט דעם קלך קרייזן ויף אויף פירשטען וואס וויא זענען גרויכע פערשטענדקע אויף ריכאנטין און ווען עס וועט גיבן ווערן ח"ו אפאלקטיט עט וואס וועט זיין דיא גרעסטע שאנדע פאר דעם קלך און פאר אונז קעניגשין וואס כיר האבן גישאפט צעלבע פארשע ריכאנטין און פאר ניר קען זיין נאך ערנער ח"ו דורך דעם דערום זאלסט דו זיין ווייז גיהיט. וויא די קעניגשין רייזן דאס צו איהר גענעפערט ויא וויא אז איך מיט גיין פארן האנדלען כיר גיט גיין קאמער מיט פארשע ריכאנטין און געזאגט וואס דאס איז זונג אין קרוין פון קלך וויא קען האט דאס מיט איר אפ גרעט האט נא גלייך גישרינקען צום פארן אגריף אז ער זאל ויך צו הייזן און צו קויפן אגנים טובות אז קען זאל דאס געבן אין קרוין פון קלך און ער זאל גוט ווערן אז עס זאל גיט זיין גיין פארשע און דער פארן האט זיך גענוג ערשט איך שיק דיר אגנים טובות און דאס זאלסט ווערן פרייז צו קען קען דאס נוצען פאר דעם פארן בקרה דערום ווען אפילו איך האב שוין נאך גיפערט ביא קבינים און וויא האבן כיר גיפאנט אז עס איז נישט גיין פארשע נאר אז דאס וועט זיין קען צו דיר זאלסט זיין גיהיט און צו פאר שוין און נאך פערען ביא גרויכע קבינים און נאך דעם זאלסטו איבער געשטערן וויא צו די הארין פון קעניג. ויהי היום וויא עס איז גיקומען דער גריף מיט דיא אגנים טובות צו איר אין האנד און וויא זי האט גילינגט דם גריף אז ער קעניגט אז דאס איז גיט גיין פארשע ריכאנטין און וויא זי האט ביי ויף גרעכניגט אז זי וועט באקומען פיר געלט און זייער פיר קבור אז זי וועט ויך קענען פארשען פאר זעלבסטען און זי וועט באזונגט דעם אגריף וואס ויא האט באקומען צו קיב דעם פון קלך האט זי גיין מירא נישט גיבאט וויא דער פארן האט

איר

גלתה לבית המלך כי נשלחו לה האכנים טובות ויבואו לביתה שרי המלוכה וימנום וישלמו לה ככסף מלא ובהשורה גדולה לזה. ויהי בהגיע וטן הכתרת המלך ויתקבצו כמה מלכים ויתחלל המלך לפניו כי נשלחו לו מדינה רחוקה אנבים יקרות מאד עבור כתרו, ויהי כראותם את האכנים הכירו שהם סוויפות ועי"ז היה הטלך לבו והיבף שלחו אחר האשה וירעמו עליה בקול גדול לאמר עונש מות עליך כי הלא התרינו וכך שהוזהר שלא יהיה שום ויוף כהן כי דבר זה מוגע לכתר המלך ובזיה כזה כבוד המלך. והען ותאמר אין עלי כ"כ האשמה כי הלא אנכי כתבתי לבעלי והזהרתיו שלא יהיה שום ויוף כהן ומה פשעי בזה ויבאו גם את הבעל להמשפט ויאמרו לו אתה שלחת את האכנים האלה הסוויפות אשר היו סיבה לבזות את כבוד המלך וכתרו, ויאמר הן אבל לא היה כונתי ח"ו לבזות את כבוד המלך רק שהטובים רמוני וגם הלא אנכי כתבתי לאשתי שהיא תראה עוד להסבצים הגדולים מהחלה ולא למסרם תיבף לקבעם בכתר המלוכה, ויצעקו עליו לאמר בדבר הנוגע לכתר המלך היה לך בעצמך לחקור אח"ז היטב מהחלה ולא לסמוך על האשה ודעתה קלה עליה ע"מ תחת הכבוד שהייתם מקבלים מאתנו אם הייתם הולכים בעסק זה באמינה עתה משנה קלון תירשו ויורידום שניהם לבית האסורים

איד גישריבן אז ויא ואר נאך פקענין צא איז עס נישט גיין פאלשע און ויא האט גיין צו גישריבן צום פקדן אז פקדן האט אידר געשיקט אכנים טובות איז פקדן גיסקען צא אידר אין שטוב דא הארץ פון פקדן און פקדן האט דאס צו גיטקען און פקדן האט אידר פאקאמט ויא פיר ויא ארין האט גיטאלט אידר גיטקען פקדן האט ויא אידר באקטען דער פאר גידי היום אונזעס איז גינעזן דא צייט אז פקדן האט גיטקען דעם פקדן האבין ויה צא נאכען גיטקען פקדן האט ויד דער פקדן גידיקט פאר ויא אז צא אידר איז גישיקט גינארץ פון צווייטע זאגן וייער טייטשען דיכאנטין צייין צו שטעלן אין ויין קרון. און צו דער צייט קוקען אידר גידיקט דיכאנטין האבין וייד דער נעהן אז עס איז נאר פאלשע איז דער פקדן גינארץ דער דעם צא שאנקע און פאך האט פקדן גישיקט נאך דער אשה און פקדן האט אידר גישריבן מיט אהויף קול און וייד האבין צו אידר גינאנט דא האסט אידר ויה אשטראף פון מיט דעם פקדן האבין דיר דאך אהן גינאנט אז דא האסט ויין גידיט נוארס דאס איז דאך נונע אין פקדן פון פקדן האט ויא גינאנטקען און האט גינאנט אידר פיר איז נישט דא גיין שויד דעם אידר האב דאך גישריבן צום פאן און האב אידר פאר נאנט אז עס נאך גיט ויין גיין פאלשע דיכאנטען נוארס פון אידר איז דעם שוידר נאך דעם האט פקדן גינאנטקען דעם פאן צום שטעט און פקדן האט גינאנטקען בייד אידר דא האסט דאס גישיקט די פאלשע דיכאנטין נואס דורך דעם איז גינעזן איין שאנד פאר דעם פקדן אין און ויין קרון. האט דער גינאנטקען אידר האב געשיקט נאר פיינע גינאנטקען איז נישט גינעזן דו צו שטעלן דעם פקדן פון פקדן נאר די פארקויפער האבין פיר גינאנט און אידר האב גישריבן צו פיינ ווייב אז ויא נאך דאס פריער ווייזן גידיקט דיכאנט און נאך דעם נועם פקדן האט קענען צייין שטעלן אין פקדן האב פון אידר שוידר און ויא ער האט דאס אפ גינעט האבין אידר אידר אהן גינאנטקען צו שטעלן דו ארין האסט גינאנטקען נאך פקענין און וייער גוט נאך פארשטין פון אידר ווייב אידר נישט צו פאר קאזן ויה ויא דאס ווייב נועם פאדן דעם בייד איין אשה איז דא דאך לייכט צו פאדן גענער וואך נישט פארקעניט דערום ויין אז דו נואנט דאס פריער גוט פארקעניט נואנט אידר גידיט פקדן באקטען דער פאר וואס אייער. עסק איז גינעזן באכונה און געצט מוזס אידר באקטען די גינאנטקען שאנקע. דאן פאכט פקדן וי גינעזן גינעזן אין הפיקה און פקדן פאשטראקט וי האטן מיט גידיקע וסורים נואס איז און פקדן צו דער זידען. ויא די אשה האט

ויוסרום שמה ביסורים קשים. והען האשה בקול כבי ותאמר לבעלה אתה היית בעוברי ואתה הוא המכני מכת רצח ולא השומר הוה כי האם לא ידעת שהאבנים נקנות לחיות קבועות בכתר המלך והיה לך ליוהר יפה שלא יהיה שום זיוף בהן ועי' היה מוב גם לי גם לך לעולם ע"י העסק הזה אבל עתה ראה מה עשית במסחרך הבאת עלי כל ההבאות והיסורין הגדולים אני לי ואוי לנפשי מה יהיה סוף ואחרית ע"י יסורין כאלה. ויען הבעל בקול מר ויאמר אני לך ואוי לנפשך שגרמת לך כל הצרות וגם לי כי הלא בחבתי לך מתחלה והתריתי בך שלקנות אבנים טובות לכתר מלוכה הוא ענין גורא מאד ע"כ תראי לדרוש מתחלה היטב אם אין בהם שום זיוף ואח"כ למסרם למלכות והיה לך לקיים דבריך אך חמדתך להתעשר עי' בהן רב וליך במלבושי רקמה ולהתפאר לפני הכל גרם לך שנכתמו עיני שכלך ונפלת בכור שוחה וגם לי הפלת בהנהגתך אני לנו ולנפשנו מה יהיה בסופנו. כן הרבר אחי כשהאדם מסכל תורה ומע"מ בעוה"ז געשה כזה תקונים גדולים למועלה בעולמות העליונים כי עי' נבראו כהרים שמבתרין להשי"י בזה [הג"ה] ולנסוף כשהאדם בא לשיה"כ תחת הכבוד נטון להשי"ת שממנשו נכח עטרת שמעטין לו, חותן עטרת נופא נותן לו הקב"ה ומלבישין אותו בראשו וזהו שכתב כי מלכדי אלכד וזהו כוונת מו"ל לט"ל גדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מווי השכינה, ועטרותיהם דוקא שלא אמרו ועטרות בראשיהן וכעין זה היה מעולה וכדכתיב לאנה ורמינה בנות ליון במלך שלמה כעטרה ששפרה לו אמו כיום חתונה וכיום שמחת לבן. אך כ"ו אם געשה המצוה כהלכה בכל פרטיה שנעשית בקדושה ובסקים קדושה יכרתיב והיה מהניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחרך

וזה ארזים גי'ועקען אז ויא קאט אועקעקע יסורים ואגמ ויא צום באן דו גי'קט ביין פאר בארבער דען רי יסורים וואס איף האב האקטו דאס גורם גי'ועקען אז איף זאל גי'שלאגן ווערין כפת קצח ניש דער גי'ועקעקעקער. צו דען האקטו ניש גי'וואקט אז די אבנים טובות ווערין גי'קייט אביין צו גי'שעקען אין כתר הקדש האקטו וף גי'בארקט גי'ער היטין אז עס נאר ניש ויין ביין פאלשע וואקט אונז גי'רין ניש גי'ועקען אייביג דורך דעם גי'שעקט אקער געט נעה אביין וואס האקטו גי'שאן. מיט ביין האקטו האקטו גי'בארקט אויף קיר דא קעט מיט דעם באקטאפונג וויי איז קיר אונז וויי איז ביין זייב וואס קען וף דא מיט קיר אויס קאנין דען עס איז אום בעקלך אויס צו האקטין די יסורים. ווי ויא קאט אפ גי'קעט איינע הייר געקעקעט איינר דער באן מיט א גי'קער גי'וויין וויי איז דיר אונז וויי באקט בן צו ביין זייב דען דו אביין האקט אויף וף אקע צרות גי'בארקט אונז אויף קיר דען איף האב דאך דיר גי'שעקען אינ האב דיר פארואנט אז דו זאקסט ויין גי'ער געדינט ווארם די וואס קייפן אבנים טובות צום כתר הקדש איז דאס וייער אפארקטעקער ענק דרום זאקסטו פריער חוקר ודורש ויין אויף ווי אונז גאך דעם איינער געשקערין צום קלך האקטו גי'בארקט בקיום ויין ווי איף האב דיר גי'שעקען. גאר דו האקט גי'וואקט וואס גי'קער בייך ווערין דורך דעם אונז ויין אין גי'שעקע קהי'דער דו זאקסט וף קענען פאליינען פאר אקעקען דאס האט דיר גורם גי'ועקען אז ביין עקל איז צו גי'נוקען גי'ווארין פון דיר אונז דו גי'קט אביין גי'פאלן אין דעם גי'פען גרוב אונז קיר האקטו אויף גי'בארקט פארין מיט ביין פירונג וויי איז צו אונז אונז וויי איז צו אונזערע בייבער וואס קען זיך מיט אונז דער סוף. אונז איינער ווערין קיר גי'בייבין דעם גי'שעק. ווארם דאס איז פאואוקט אז דער קענעקע וואס קייבט אויף דער וועלט תורה אונז קצות ווערט דער פון וייער הייליגע זאכן אייבין אין געקע ווערין ווארם גס ווערט דער פון פאשאפן הייליגע קיינען וואס די מקאקים קיינען דער מיט הקדש. גאר דאס איז קער ניש אויב די קצות ווערט גי'שאן מיט איינע אלע קיימים וי ווערט גי'שאן מיט הייליגייט אונז אין ארט פון הייליגייט אזוי ויא עס

לאפוקי אם נעשית נגד הערוה כגון אם בשעה שקרא איזה ר"ת או שברך שום ברכה היה נגד שער אשה או ודעותיה או רדיה המגולין ולא חש לדכרי חכמינו ויל שאסרו זה כוונתו אין חל שום קדושה על הדבור ההוא ובמקום האור נעשה חשך ח"ו ואפילו אם רק איזה תיבות מהכרכה היה נגד כל הג"ל נחסר אור הקדושה במקום ההוא של התבר המכונה נגד אלו התיבות וכדרכיב וזהו מחניך קדוש ולא יראה נכו' ושב מאחריו ותמיתו נכנס חשך, וידוע שהקב"ה מהפאר בעמו ישראל לפני הפמליא של מעלה בעמדות שמעמדין לו תמיד בתורתם וכמדותם וכדרכיב ישראל אשר כך אתפאר והיה אם המציאות גחיות של חשך על איזה מהכתרים בויון גדול הוא להשם הנכבד והגורא שינצא בכתי' בהרות כאלה, והיה כשתעלינה אח"כ נפש האיש והאשה למעלה לתת דין וחשובן לפני מ"ה הקב"ה ידעמו עליה המלאכים כקול גדול לומר משפט נורא של אש הגיהנם עליך כי לבר שלא נתת כבוד למ"ה עביר החיים והמוין והבריאות שנתן לך תמיד עוד קלקלת את כתר המלך וחשכת את אורו וכיות את כבודו ע"י שערותיך או ורועותיך ורדיך שהיו מגולות תמיד אף בעת שברך כעלך איזה ברכה או למד שום דברי תורה ותען ותאמר בקול מר אין עלי כ"כ האשמה [הג"ה וזהו ענין אמתיו כי בעת הדין הנורא כל אחד רוצה לדמות מעל פלמו הטוב כי אפילו הגוף והנפש שהיו כוונתו בהתאחדות נמורה כל ימי הוויס מ"מ מפני חמת המשפט הנורא כל אחד רוצה להטיל העון על חבירו וכדליתא בסנהדרין דף נ"א ע"פ] בעלי היה סיבה לקלקול הזה של הכתרים הקדושים האלה שברך כל אלו הברכות נגדי

שמיים אין דער תורה (דברים כז מ"ו) וזהו כחניך קדוש ולא יראה כה עדות דבר לשב בארץ. אי דער שייש דער פון ביין כחניך זאך זיין היינע אונ עס זאך אין דיר נישט זעהען קיין מיאוסע זאך נעמט ער זיך אום קערן פון דיר. בארזם אויב עס ווערט גימאכט די ברך אונקעניג א ערונה דייט אויב געשעט ער האט גילעניגט אדער ער האט גימאכט אברכה אין דאם אויס גיסקען אונקעניג די האר פון איין אשה אדער אנטקעניג די ארעפס אפ גידעקטע אדער אנטקעניג אירע פרוקטען די אפ גידעקטע אונ ער האט נישט גיבוקט אויף די בייד פון אונזערע חקקים וואס זיי האבן גימאכט. איז געווען נישט נאך קיין עולם היידיקייט אויף דעם דבר אונ אויף דעם ארט פון ריכטיקייט ווערט פינצטער מן. זאג אפילו אויב אייניגע וועקטער פון די ברך איז אויס גיבוקטען אונקעניג די אלע זאכען וואס זענען אכזר פועלש אויף ריכטיקייט אויף דעם ארט פון דעם אייגענשטיגן קרין אונ אויף דעם ארט איז פאר האנדירן פינצטערע פקעקן. אונ דאם איז דאך דעם אז בקב"ה בערניקס זיך מיט זיין פאלק יידן פאר אקע סקאקים מיט די קריןען וואס יידן באבין מיט זייער תורה אונ מיט זייערע כחות. אונ אויב עס געפינט זיך פינצטערע פקעקן אויף איינע נאך די קריןען איז דו אגרוסקער בליין צו זיין הייליגען נאכען צו אין זיינע קריןען זאל זיך גיפגען אונקעקע פקעקן. אונ דער סוף דער פון וועט זיין אז עס וועט צוויי גיין דער נפש פון דעם באן מיט די אשה אויף דעם הייזער צו געבין דין אונ חשבון פאר דעם פקעק ברכי בקב"ה וועלן די סקאקים שטערקען אויף איהר מיט א גרויסקען קול אונ זיי וועלן אזוי זאגן צו איהר א סארקליכער קשקש פון א פייערדיקען גיהנם וועט קוקען אויף דיר. נישט גיט וואס דו האבט נישט געגעבן גבול צו בקב"ה ביי דיין געבין פאר דעם עסקן אונ פאר דעם גיוונט וואס ער האט דיר שטענדיג געגעבן האבט נאך איינער גיפירש זיין הייליגע קרין אונ דו האבט פינצטער גימאכט זיינע ריכטיקייט אונ דו האבט סבבה גינענין זיין הייליגען גבול דורך זיינע האר אונ דורך זיינע ארומס אונ זיינע פרוקטען וואס זענען גיענין שטענדיג אפ גידעקט אפילו געשעט דיין סאן האט גימאכט א ברך אדער ער האט גילעניגט. ענטקערט די אשה מיט אפיקעקען קוק אויף מייד איז נישט אזוי

פיל

זיבאו גם אותו להמשפם ויראום את חשבת הכתרים שלטעלה שנמכב ע"י שניהם ותאמרו
 אותם חיל ורעדה ויאמרו לו אתה ברכת את הברכות האלו שהיה סיבה לכזות את
 כבוד השי"ת וכתרו. ויען ויאמר הן, אבל אין אני עיקר הסיבה רק היא כאשר ישבה
 לנגדי בשערותיה ובזרועותיה ודריה המגולות בעת שברכתי אותה ברכה וגם הודעתי לה
 שאין נכון לעשות כן ולא שמעה לדברי, ויענו כולם ויאמרו אם היית חושש באמת לכבוד
 השי"ת היה לך לילך למקום אחר או עכ"פ להחזיר פניך מנגדה ולגמור הברכה ע"כ על
 שניכם לישא עונש העון והחת הכבוד שהייתם נוחלין אם הייתם עובדים לה' כדונן
 עתה משנה קלון חירשו ויהפשו מלאכים אכזרים ויורידום לגיהנם ליסרם ביסורים
 קשים [וכדאיתא במסכת גיהנם שיש נשים שהולין שם בדריהן והוא מרה במדה וכן
 בהשערות ובכל אבר שהאדם חוטא בו הוא נהלה עליש שמוכח כן]. ותען האשה בקול
 בכי ותאמר לבעלה אתה הוא המכני באכזריות ולא השומר הזה האם לא ידעת מאז
 בעורך בעולם שלמטה שטמברכותיך ותורתך נברא כתר המלך עליון והיה לך ליוהר יפה
 שלא יהיה בהן שום קלקול והיה לך להודיעני את גידל העונש שיש עבורי זה ולהזהיר
 אותי המיד באזהרה גדולה וע"ז היה טוב גם לי גם לך אבל עתה ראה מה גרמת לי

פיר די שידר, פין סאן איז ניווען די קבה צו דעם קקקל פון די הייזיגע קרוינען וואס
 ער האט גימאכט אלע ברכות אנטקענן סיר, אונד באדן האט מען איהם אויף גימאכט
 צום מ'פ' און מי האט זיי גיידען גיידען דאס פונקטליכע פון די קרוינען וואס עס איז
 צווישן גימאכט פון זיי גיידען ווי זיי האבן דאס דער נעמען האט זיי אן גימאכט אגודים
 צויערנעם, האבן זיי זיך אפ גיידען צו איהם דו האט גימאכט די אלע ברכות וואס דאס
 איז ניווען איהם ברכה צו זיין דעם הייזיגע באשעפערס קבור און זיין הייזיגע קרוין.
 דאס ער זיך אפ וואו איז האב גימאכט די ברכות נאר גיט איהם זיין דער עיקר ה' ברכה
 נאר פין זייב זיך וי איז גיידען אנטקענן סיר מיט איהם דויער האר און מיט דויער
 איהם און מיט דויער גרויסען געזעה איהם האב גימאכט אלע ברכות, און איהם האב
 איהם בודיע ניווען אז מיט האר דאס גיט און זי האט סיר גיט גיידען. האבן גימאכט
 גאנץ בית דין אלע בענה צו איהם ווען דו וואקסט גיידען מיט דעם אמת גאנץ צו דעם
 אויבערשטן קבור האבן גימאכט אנטקענן גיין פון איהם געזעה דו האט גימאכט די
 ברכה אין זיין אגידע איהם איהם קערן דעם פנים פון איהם געזעה די ברכה
 און גיידען די ברכה, ער גו איז אויף איהם גיידען גיידען צו זיידן דעם עונש פון דער
 זיך און אנטקענן דעם קבור וואס איז וואקסט האבן צו איהם וואקסט דיען דעם הייזיגן
 באשעפער ווי מיט בארף וועט איהם היינט האבן פיהל ביונות, און באדן האבן זיי אן
 גימאכט מלאכי סגולה און האבן זיי אראפ גיידען אין גיהנם צו שטראפן זיי מיט גימאכט
 יסורים אזוי ווי עס שטייט גיידען אז עס איז דא ווייגער וואס הייזען פאר די האר
 און אנטקענן וואס הייזען פאר די גרויסען און אזוי מיט איהם איהם איהם דער מענטש
 ויידען מיט דעם ווערט ער גימאכט. דאס זיך אפ די אלע מיט אנטקענן קוד צו
 איהם סאן דו שלאגסט סיר מיט אכזריות און דער דאזיגער קמנה איז גיט שולדיג וואס
 צו דו האסט גיט גימאכט פון זאגן אן געזעה דו ביסט גיידען אויף געזעה וועלט צו פון
 זייער ברכות און זיין געזעה ווערט באשאפן הייזיגע קרוינען פאר דעם בורא ויידען
 האבן זיך גימאכט גאנץ גוט הייסן אז עס נאך זיך גיט גיידען זיין שום קקקל, און דו
 האסט סיר גימאכט בודיע זיין דעם גרויסען עונש וואס עס קומט פאר דעם את פאר
 זאגן סיר שטענדיג מיט גרויסע אכזריות און דויער דעם וואקסט גיידען גיט סיר און דיר
 אגידע געזעה וועט וואס דו האסט אן גימאכט מיט זיין ה' ברכה דו האסט אויף סיר גימאכט

ראויה לצאת ממנה כהנים גדולים המלובשים טשטשות זהב, ואמר במגילה דף י"ג בשכר צניעות שהיתה בה ברחל וכתה שיצא ממנה שאלו בשכר צניעות שהיתה בשאלו זכה ויצאה ממנו אסתר עי"ש ועי"ל ייטב לה בעוה"ל וגם באחריתה תוכה לישב בעולם העליון בהכל ה' ברוב הוד והדר וכראיתא בדרך הקדוש פרשת בחקתי על הפסוק כבוד את אביך ואת אמך דקאי אף לאחר מיתה דאי הווא ברא אויל באורח מישורי ותיקן עיברוי ודאי אוקיר לאבוי אוקיר ליה בהאי עלמא גבי בני נשא ואוקיר ליה בהווא עלמא גבי קב"ה וקב"ה חיים עליה ואוהיב ליה בבורסיא דיקריה ברם זכאין אינון יוריקיא דזכאן לבנין קדישין לגועין קדישין עלייהו איתקרי כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' עכ"ל. ולהיפך ח"י אם היא הולכת בדרכי פריצות או תלד בנים אשר לא מוכים ויהיה לה ע"י זה לבסוף קלות ובלמה בעוה"ל וכמה דכתיב וכן כסיל הונת אמו וגם בעוה"ב הוא בזיון גדול לאביו ואמו כשיצא מהם בן מבעים להקב"ה. וכמו שכתב הגר"א באגרותיו הק' עלים לתרופה שאף אם ידרוך חסיד בנו במסר ולא יקבל את

צו ויא איז נעמט צו פון איר זאלן ארום קינען קינער כהנים גדולים נאם זיי זענען אן ניקליקעט מיט קעקשדיק פון גאנצ. און אין דער גאנצער געגנט (דף י"ג) קענען אונז די קינעס צו פאר דעם שוין נאם דאס און ניוועזן אצטענדע קאמט זיא זיך ניוועזן צו פון איר איז ארום גיקומען שארד דאס נאם ער איז ניוועזן אצטענדע און אגריקער צדיק און זייער שארד דאס געמאכט אין זיך גרויס צניעות דער פאר קאמט ער זיך ניוועזן צו פון אידם איז ארום גיקומען אסתר המלכה נאם זיא איז ניוועזן איין קעניגין און אגריקע צדקניות. היינט קענען סיי זיך אפ קענען פון זיי אויף זענען צו פון די צניעות קען קען זיך זיין צו גרויס גופעס אויף דער נעמט און אויף זענער נעמט נעמט זי זיך זיין צו זייער אין דעם פאמאץ פון נאם ברור דאס מיט פיר דייב און שוויגרייט צוויי זיך שטייט אין ווער דאס איז פארשט דאס איז דעם פסוק בברך את אביך ואת אמך נאם דער קעניגש איז דאס קדוש צו טאן אפילו נאך זייער מויל. זאגט צוויי דער ווער דאס איז נאם זיין פאמער און סטער איז די מיטערקייט אויף דער נעמט פאר קעניגשין און אויף זענער נעמט פאר נאם ברור דאס. און נאם ברור דאס איז צוויי דאס אויף אידם דער פאריקייט און ער נעמט אידם אויף דעם שטיל פון זיין מיטערקייט דען די נאם פירן זיך מיט צניעות זענען זיי זיך צו זיי זענען אצט צדיקים און זיי זענען זיך צו קינער היינטיקע קעניגשין און אויף זיא נעמט געניגט נעמט דער פסוק אין זייער. כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' (צוויי איז דער קשין פון ווער דאס איז דער פשט פון פסוק איז אצט די נאם נעמט זיי זענען נעמט זיי דער קענען צו דאס זענען קינער נאם זיי זענען געניגט פון גרם ברור דאס. פאר קעמט מ'ן נעמט זיא גייט אין די נעמט פון די פריצות נעמט זיא האפן קינער גייט קיין גופע און דורך דעם נעמט זי האפן צום סוף גרויס שאנד אויף דער נעמט און אויף זענער נעמט. צוויי וואו שטובת המלכה דערקומט אונז אין משה וכן דסיי הונת אבו דער מייטש דער פון איז דער זיידן נאם פירם זיך אין גארשען נעמט מאכט מ'נעמט צו זיין סטער. איז דאס אויף דער נעמט און אויף זענער נעמט איז דאס אגריקע שאנד פאר זיין פאמער און סטער צו פון זיי איז ארום גיקומען צוויי צוויי נאם ער דער צארינט צו נאם ברור דאס. און צוויי וואו דער היינטיקער גאון פון וויינא וברונא דאס געניגט אין זיין היינטיקער פרייט עולם דערקומט צו זיין זייד צו נאם אצט דאס קינער שטענדיג געניגט אין סטער און נעמט

לאותה בושא והצער והביוז בעוה"ב. ע"כ צריכה האשה להרגיל עצמה במדת הצניעות וימכר לה עי"ז בזה ובבא. והנה מכל זה נוכל להתבונן כמה צריכה האשה להזהר והירה בענין שערותיה או זרועותיה ודריה שלא יראו התוצה. גם בוהר פרשת נשא החסיר מאד שלא יתראה שום שער מאשה, וז"ל בדרך קב"ה אמר רבי חזקיה חונבא (הוא ענין שעמום) ליתי על ההוא בר נש דשבק לאינתתיה דתתחוי משערא דרישא לבר ורא הוא חד מאינון צניעותא דביתא ואיתתא דאפיקת משערא דרישא לבר לאתקנה ביה גרים מסכנותא לביתא וגרים לבנהא דלא יתחשבון בדרא וגרים מלה אחרא דעוריא בביתא מאן גרים דא ההוא שערא דאיתחוי מרישא לבר ומה בביתא האי כל שכן בשוקא חציפותא אחרא ובג"כ אשתך כנפן פוריה בירכתי ביתך וכי' בנין כך בעא איתתא דאפילו טסירי דביתא (קורות הבית) לא יחמון שערא חד מרישא פוק חסי כמה פנימו גרים ההוא שערא דאיתתא גרים לעילא גרים לתתא גרים לבעלה דאיהלטיא גרים מסכנותא גרים מלה אחרא בביתא גרים דיסתלק חשיבותא מבנהא רחמנא לישכון מחוייפו דילהון וע"ד בעא איתתא לאיהכסיא כווייתא דביתא ואי עברית כן מה כתיב בניך

אז וי' נועלין גיט צו געטען קיין מוסר שרייבט ער וויי צו דער בושא און צו דעם נוצר נאם עס נועט זיין אויף גענער וועקט פון דעם. און ווען אז טינקער גאון זכרונז דכניכה האט דער פאר ס'דא גיהאט ווי פיד בארשין קיין אויף דערפון פארקומן און צישערין. דרום בארף די אשה ויך גינוויגען אין די ס'דה פון צניעות וועט אידך זיין גוט איצט אויף ויער וועקט. און שפעטער אויף גענער וועקט. ודגה נון פון צאלן נאם ער פריער ג' שטאנען קענען קיין שוין פארשטיין ווי פיד די אשה בארף זיין אפ גיהאט אין דעם אז ביי איר נאך ויך גיט ארויס וועקט דיא האר אדער די ארויס און נאך וואס ווערין און גערוסן ערנה נאם קען איז גיט גיהאט אין דעם דהיינו די בריקט בלשעת דאס קינד וויינט און עס מאכט ויך אז קען גענעטש אין גענער צייט בארף קען זיין גיהאט אז עס וואס ויך גיט ארויס וועקט אין גענער צייט. און דער ווער הקדוש אין פרשת גטא נאמט אז עס איז ווייטער הארב ווען דער באן קאנט אז עס וואס ויך ארויס וועקט די הויקע האר פון די ווייב. און דאס איז איינס פון די צניעות וואס איין אשה בארף זיין גיהאט. און די אשה וואס קאנט ארויס פון איינע האר צו פרעגן ויך דער מיט איז וואס גורם ארעסקייט צו איר הויז וואס וי איז גורם צו איינע קינדער אז ווי נאלין גיט זיין ביין גישעצטע קענטשין. און וי איז גורם שטעקטע ענגים נאלין ביי איר אין שטוב רען. ווער איז דאס אקין גורם דאס איז דיא האר פון קאפ וואס עס וועקט ויך ארויס אויף דרויסן. און סאךאך אין שטוב איז גיט רעכט אז וי גייט מיט די הויקע האר איז שוין איין בל שגן ווי גרויס איז די חציפות אז וי גייט אין סאך מיט די הויקע האר. דעריבער שטייט אין פסוק (תהלים קכ"ח ג') אשתך כנפן פוריה בגרתי ביהך תר. דער מיינט דער פון איז וואס צווייגשטאק מיט פירות און וי איז אין די ווינקעלעך פון שטוב דאריבער בארף ויך דיא אשה היטן וואס נאכט די באקניס פון שטוב נאלין גיט וועקט קיין שום האר פון איר קאפ. גיב צופאנג און נעה נאם פאר איין גרויסע פנים עס מאכט די הויקע האר עס איז גורם אויבער וואס פיל קקקייט. און אויף דער וועקט איז דאס גורם אז איר באן ווערט גישאלטן מיט צדוה עס איז גורם ס'ן ארעסקייט. עס איז גורם נאך שטעקטע ענגים אין שטוב דעם איז גורם אז עס וואס אראפ גיין דאס חשיבות פון איינע קינדער און ווי נועלין קינדען אין ויך חציפות. דער אויבערשטער וואס אונז באשערקט פון ווינקעלעך חציפות. און דע. יקער בארף די אשה זיין צו גידעקט און ויצין אין שטוב. און אויב וואס נועט אזוי מען וועט אויף איר קוקט ווערין

בשתילי וחים מה דת דא בין במיהוא בין בקיימא לא אתאברו טרפוי ותריר אשהכת
חשיבו משאר אילנין כך בנהא יסתלקון בחשיבו על שאר בני עלמא ולא עוד אלא דבעלה
סתברך ככולא בברכאן דלעילא בברכאן דלתתא בעותרא בבני ובני בבני תרא דא
דכתיב הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' :

פרק שמיני

כו יבואר מצות חינוך אב לבנים בכמה ענינים נחוצים הגונעים לדת התורה
והנה לפי האמור דענין כזה גורם לידי עניות ר"ל ולכמה הקלות גדולות כמה צריך
כל איש ואשה לשמור עצמו בדרך הצניעות וגם לזרז את בנותיו שחתינה
מורגלות מלדותן שלא לילך בדרבי הפריצות ח"ו כגון מה שבע"ה נעשה בכמה
מקומות להיתר שעושין כהונת בלא בתי ידים כלל או ואבוי כמה עין פלילי יש בזה
שמשאין כמה אנשים לידי הרהור ע"ו, וגם כמה טאות ברכות לבטלה נעשין ע"ו
בעת שמברכין נגדה והלא ידוע שנפסק בגמרא ובשלחן ערוך אורח חיים במס' ע"ה
דמפח כגולה באשה במקום שהדרך להיות מכוסה הוא בכלל ערוה ואסור לומר שום
דבר קדושה נגדה ואין חילוק בין בתולה לנשואה ולא היתר לבתולה רק לילך בפריעת
ראש אבל לענין שאר דברים המכוסים אין ג"ט כלל ואפילו במקום שדרך כל הנשים
והבתולות לילך ככה אפ"ה אין שום היתר לעשות כמנהג הפרוץ הרע הזה וכמו שכתבו
כל הפוסקים [הלא המה האלוהי רבא כגם הרוקח ובספר הפלאת שמואל ובספר חיי חכם]. גם אין

נענין דר פסוק ב'ה' קשתילי וחים דר מייטש איז דר פון זייער קינדער נענין זיין ווי דר
איינפירטען אקראט ווי דר איינפירט פאר ווי דר פארטאן נעמט נים פארטאן זייער פקעט
אונ שפענדיג געפינט ער ווי שפעט ווי אלע בויסר אזוי נעמט זיין איינער קינדער זייער קאפ
גרויסע ערדע איבער די גאנצע נעמט אונ גאנץ פערד איינער מאן נעמט גייענדיג מיט אקעס
נאכען מיט פרכות פון די איינפירטען נעמט אונ מיט פרכות פון דער נעמט מיט בייגקייט
מיט קינדער אונ קינדער דס שטייט אין פסוק הגה די בן יבוקה זכר, ורא ה' איינער מייטש
פון פסוק אזוי אז אזוי נעמט גייענדיג דר קענעט נאם קאמט טרא פאר נאם קרה הוא :

אין דעם פאק איז גייעט פון דא קענע וויא אפאקער דארף אין גייענדיג
קינדער קען נאם נים אפ פרייט פון אונזער היינדיג תורה :

הנה וויא געס איז גייעט גייענדיג אז דער ענין פון פריצות איז גרויס צא אקעקייט און
צא נאך פיר גרויסע שטרוינקעניגן וויא פיר דארף וויא איינפירטען מאנאגיל אונ
אין פריצא צא היינען וויא אונ צא גיין אין דא נעמט פון גייענדיג. אונ אויך צא קעבן זיין
זייער קעכטער אז וויא נאכען זיין איינפירטען פון וויא נעמט נים צא גיין אין דא נעמט
פון פריצות דו ריינט נאם בעדה איז גייענדיג אין וויא נעמט ערשטער איין קינדער פרייט
קען באקט העכער נאך אן אפיל איז וויא גייענדיג נאם פאר איין גייענדיג, עהיקה דאס
איז וויא פרייטען וויא פיר קענעטען צא בייגכות דעות אונ אויך וויא פיר העכערט פרכות
דעכטען נענין דער דעם גייענדיג איז דער צייט נאם קען באקט דא פיר, קענין איינער
נארום איין טפח אז עס איז אויפגעדעקט בייא איין אשה וואו עס דארף זיין צא גייענדיג
איז דאס אין פיר פון ערדע אונ קען קאר נים נאכען. זיין איינפירטען נאכען אונ
עס איז גיין חילוק צא וויא נעמט איין פרייט צא איין אשה איש דען עס איז גיט כח
צא אפרייט קער נים נאם וויא קעג גיין מיט דא קאר אפ גייענדיג. אפער אקע וואקען
נאם כארף זיין בייא איין אשה צא גייענדיג איז בייא איין פרייט צא אקע גייענדיג. אפער
דין. אונ אפרייט איז דעם אקט נאם דער גייענדיג פון אקע גייענדיג. אונ אקע פרייט צא
גיין איז העכער אן אפרייט פון דעקטעניגן איז גייענדיג. גיין שום היינער צא מאן וויא דער
קינד פריצות, גם דארף קען וויא איז דאס נאם פיר קאכען גייענדיג אז קען קאר

שם חילוק בענין מה שאסור לומר שום דבר קדושה נגדה בין איש אחר שאינה קרובה ובין אביה ואחיה הכל דין אחד להם רהיבו שאפילו האב יותר לומר דבר קדושה נגד מנחם המנולה של בתו כשהיא מבת י"א ואילך [ולאמר אפילו נסמות מזה עיין בספר שולחן ערוך] וכשירגיל את בנותיו מנערותן להיות בדרכי הצניעות גם כי תגדל לא תסור מדרך המצב ההוא ויזכה לראות ממנה בנים הגונים וחשובים וכמו שהבאנו למעלה במה מאמרי חז"ל ע"ז. והנה ענין הצניעות רפה מאד כהיום בעו"ה שבאיות מקומות הולכין למייל בחורים ובתולות יחדו ומי יוכל לשער גדול האיסורים והקלקולים היוצאים מזה ומי דאח כזאת ומי שמע כאלה בדורות שלפנינו הנהגת פריצות כזה כי אפילו אם לא יבא לידי איסור ממש הרדורי עבירה קשין מעבירה ועובר על מה שאחז"ל על מה דכתיב וגשמתם מכל דבר רע מכאן אמר ר' פנחס בן יאיר אזהרה שלא יתרחק אדם ביום ויבוא לידי מומאה כלילה ועין זה הוא חמור מאד ומאד כידוע במאמרי חז"ל. ומלבד כל זה מצוי שהולך חוץ לעיר וכאם לידי יחוד ע"י השויל ואיסור יחוד עם העריות לבד הוא נ"כ איסור גדול מאד ובזמנינו חפניות הם עריות כי הם בחוקת גדות. [ודע עוד דאפילו אם היא עתידה להיות אשתו כגון שהיא אחר כתיבת התנאים אף אם יקל לעצמו למייל עמה ("עכ"פ"י יותר מלהתיר עמה שלא בפני אדם כי היא שוה לכל הנשים בענין זה ואין שום היתר בזה מחמת התנאים אפילו אם היתה מהורה וב"ש שהיא בורא גדה כ"ז שלא מבלה כדן ע"כ איסור יחוד במקומו עומד *) וב"ש

(*) וחז"ל מכתובות י"ב ע"א ח"ר יהודה וכו' כי הלא שם איירי אחר לירוסין שהיא מן החורס חשתי גמורה משח"כ אחר כתיבת התנאים.

גיש נאמן. קיין היידיגען איבערשין ווארם אנגעקענין אפ גינעקטע ארעקס אין. קיין שום חיובק גיטא צוא טישען איין פערקעדין קענען נאם, ער איז גיט איר פריינד אונ צוא ווישען איר פאטער מיט איהרע פריינדער דעם אפילו דער אייגענער פאטער דאך ויה הישען צוא נאמן איין היידיגען איבערשין נאךט קענין איר אין דער צייט נאם ויא איז שוין גוף יאךד (אונ ביין איין אנדערן איז אפילו אז ויא איז היידיגען (ויה גוף יאךד) אונ אז ער נעם איין גינעקטע וינע קעקטער פון יונגט צוא גיין אין דא (ונע פון צניעות איז דער נאך אז ויא נעם ווערן געקעטער נעם ויא גיט אפ פערשין פון דא נוסע נעם אונ ער נעם ויזכה זיין צו נעהן פון איהר נוסע קינדער אונ גרויסע חשבוים אין דור. והנה דער ענין פון צניעות איז בעדה גרינג גינעקטע אין אנדערע שטעט נאם גיטקט ויה נאם גינען שפאצירען ברורים מיט בתולות צוא נאמן נער קאן פאשער זיין דא גרויסקייט פון דא געבירט נאם אין דעם אונ דא קלקולים נאם גינען ארום פון דעם ווער דאמט דאם גינעקטע אונ גינעקטע אין פאצייטיגע יארן צוויגע וועגן פון פריצות. אונ ווען אפילו ויין נאמן גיט קעקט צו קיין געבירט פאש איז דא שטעקטע בחשבות פון דא געבירט איז גרויס ויין דא געבירט גם דאך דא שטעקטע בחשבות קאן פון קוסען צוא מומאד ר"ל נאם דא געבירט פון דעם איז וייער שטעקטע אונ וייער פאצייטיגע ויין אונדערע היידיגע חקקים דר שבייפין פון דעם אין פכה ערשער אז פון קאן קליק פאר וינדיגען דא יארן פאר דעם עין אונ אויף איז דער שטייגער אז ויין גינען דעם דער שטאט ווא קיין פערשין איז גיט דא איז דאם אגין איין גרויסע געבירט אז אכאנס פארשין נאך ויה פתעחד זיין מיט איין אשה אפילו ויא דאמט קיין פאן גיט אפילו ויין היינען גיט צוא פאן קיין געבירט נעם דאך פון ווישען אז דער דאן מיט דער פכה נאך הנאים דאךדן אויף זיין גיט צוא פתעחד זיין ויה אין דעם ארש נאם קיין פערשין איז גיט דא נארום פאר דער חופה איז ויא גלייך מיט אנדערע געט אונ געם איז קיין שום קוידר גיט מיט

(*) וואך זה גנאי הוא לאדם ישר (עיין מכתובות מ"ג ט"ב) דעם

בחיבוק ונישוק מן התורה שני בא הכתוב לא תקרבו לגלות ערוה כמו שכתב ח"מב"ם פב"א מהלכות איסורי ביאה המחבק או מגשק אחת מכל העריות עובר בלאו ולא הקרבו לגלות ערוה והמקילין בזה עתידין ליהן את הרין ע"ז בעוה"ב וגם לא ירצו טוב בעוה"ו וכמה מחייב כל איש להשית עצות בגופשו ולפקח בענין זה על בנו ובנותיו שלא ילכו בדרך הרע הזה ולערוך לפנייהם חמיר את גורל העון שיש בזה וגורל הזכות שיהיה להם כשהיו והירין מזה וגם לבקש רחמים חמיר מהש"י עליהם שלא יבאו לידי עבירה ודבר מכוער וכוראי יעוררו ה' ויקבל חפלתו וכראיתא בתנא רבי אליהו מעשה בכהן אחד שהיה ירא שמים כסתר והיה לו עשרה בנים ואשה אחת וששה זכרים וארבע נקבות ובכל יום היה מתפלל ומשתמח ומלחך עפר בלשינו כדי שלא יבוא אחד מהן לידי עבירה ולידי דבר מכוער. אמרו לא יצאת אותה שנה שלמה עד שבא עזרא והעלה הקב"ה את ישראל מבבל והעלה אותו ולא נכנס אותו בהן לעולמו עד שראה כהנים גדולים ופרחי כהונה מבניו ומבני בניו עד חמשים שנה ואח"כ נכנס לעולמו ועליו הוא אומר במח בה' ועשה טוב וכתוב במח בה' עדי עד ששני עולמות שלו שנאמר כי ביה ה' צור עולמים ע"ש. והכוונה שמי שמשתמח לה' ומשליך כל במחוגו עליו ומבקש רחמים שיהיו בניו הולכים בדרך התורה והיראה הקב"ה עוזרו שיהיה לו מהם גם כבוד וגדולה בעוה"ו מלבד שכרו הגדול הצפון לו לעוה"ב:

כעס נאם איך גינען הנאים אג כ"ש אז עם איך חסד קחבק ומעשק ויין אג אויף דעם איך דא איין קפוקשער פסוק אין דער תורה לא תקבר קנאות ערוה אג יצונו שיינעם דער רבנים אג דאם איך דאך ירצו אז פלע קנאות נעקען נידות פאר מביקה אג דא נאם באבין ויה גרינג אין דעם נעקען אגגרייט צא געבין דין וקשבו אויף יענער נעקט אג ויין נעקען דער פאר קיין גוטן גיט קאפין אויף דער נעקט אג ויפיל איך דאם קחצב יענער קענטש צא ודכן עצות אג צא קליין ויה נעקען וינע קינדעקלאך ויין נאכן גיט גיין אין דא שרעקטע נעקען פון פריצות אג שטענדיג פארשטעלן פאר ויין דא גרויסע עבירה נאם איך דא איך דעם אג דא גרויסע מצוה נאם ויין נעקען נאכפין אז ויין נעקען ויין גיהם אין דעם. גם נאך דער נעקען פסוק קעמין ברחמים פון השירה אז וינע קינדער נאכן גיט קופען צא קיין עבירה אג צא קיין ביאוסע זאך אג גנבאי נעקט אים הקב"ה נעקען אג ויין קפדה נעקט נעקען אז גיטקען אג ויין עם שטייט אין דעם הייליגען ספר קנא דא וקרה עם איך גינען אקעשע ביין איין פון נאם דער איך גינען אגרא שמים נאם דער האט גיהאט צעקן קינדער נעקט נאכפין אג פיר גקבות אג אלע קאג פקענט דער ויה גינען צא דער עקד אג געמין אג מתפלל ויין צא השירה אז איינער פון ויין נאך גיט קופען צא קיין עבירה אג צא אויפאסיקע נאכפין נאכפין דא חקמים נאכפין אז אין אקריינע צייט איך גיטקען עקד אג השירה קאט קעקד גינען אידן פון גקל אג דער פון איך אויף אויף גיטאקען מיט ויין אג דער פון איך גיט נאכפין גינען אג פון דער נעקט פון דער האט ודכן גינען צא נעקען גינען גינען פון וינע קינדער יונ קינדס קינדער אג אויף איהם שטייט אין פסוק במח בה' נעקט טוב נאם קינדען אין השירה אג מוא גוטעם אויף שטייט קינדען בה' עדי עד כי קרה דא צד עיננים. האט קינדען אג השירה איינע קאדום צא איהם איך גינדע נעקען דא נאכפין איך נער עם נאכפין אדוף ויין קינדען אויף השירה אג מוא ויין קינדען אג געט ברחמים אז וינע קינדער נאכן גיין אין דער נעקען פון דא הייליגע תורה קעקט איהם השירה דער נאך קאפין פון ויין קינדען איהם דער נעקט אויף. דאן גיין גינדער שער נאם איך איהם באקאנטן אויף יענער נעקט נאכפין איהם השירה איך גינדע נעקען:

הקדמה

הנה כאשר שוה הספר נחוסר להיות נשים והירות להתנהג כרין וכרת אמרתי בנפשי שמוכ לצרף לוח הספר עוד דינים מהלכות נרה הנחוצים לאשה שתהא בקיאה בהן כדי שלא תבוא לידי מכשול ואען ואומר. הנה כאשר ידוע לכל גורל הצרות והמצוקות אשר נתהוו בעולם מדי יום ביום וכאשר אנו רואים שאין אף איש אחד אשר ימלט מצרות שונות ובוראי משפטי ה' הוא בצדק וביושר. ע"כ צריך כל איש להתבונן במעשיו ולראות היטב ולא על מעשיו לבד כ"א לראות לחקן כל מה שיהיה ביבולו גם מעשה וולחו מהעונות העצומים אשר נכשלים בהם בני אדם. והנה כאשר ידוע בנות ישראל נשים צדקניות הן ואינן רוצות לחמוא ח"ו ומ"מ הרבה נכשלים בעון חמור של איסור נדה שיש ע"ז חובב כרת והסיבה מפני שלא למדו הלכותיה ויש מהן הרבה שאין להם אבות שילמדו להם. וע"כ הדבר הזה הוא בנקל להם ואינן יורעות שיש בהלכות נדה כמה ענינים אשר בעיני האדם נראה שהוא דבר קל ובאמת הוא דבר חמור מאד שנוגע לאיסור כרת ר"ל ועי"כ בא האדם נ"כ אח"כ לצרות קשות ורעות. בנות ישראל התעוררו נא ורחמו על עצמכן וזכרו את אלהים היושב בשמים וגם רחמו על בניכם כי לבד העונש החמור שיש בעון נדה שהוא עונש כרת עוד הבנים נחשבים בני נדות אשר הם פגומים ומתועבים במעט כמו ממורים וגם רחמו על עצמכם כי המשנה הקדושה אמרה לנו שמה שהיולדות סתות בשעת לידתן הסיבה הראשונה הוא מפני שאינן והירות בנדה, ואפילו אותה האשה שמניחין אותה בחיים ולא

אזוי וויא עם איז בעוויסט אויף דיא וועלט. דיא פישעקע צרות געפאך. וויא קיר געקן געפאך היינט אויס אין אקע היינצקטען אונ גוננאי דעם אייבערשטיגם בנהנה איז ריכטיג. ברויף יעדער מענטש זיך גוט אום צוא קוקן. גישט אקין גאדיר פיר זיך גאדיר אויף בייא אנהעקע צוא געקן גיט אקע סינגיקייט צוא פערצקטען אויף דיא גרויזע פערבטליכע זינד. וואס ווערין פיר מענטשין געפאך געשטריקלט. אונ אזוי וויא עם איז בעוואקט דאס נשים צדקניות יידישע קינדער געקען ב"ה גוט אונ פרום אונ וויקען גישט חליקה קיין שקעקטין טהן. גאר דאך ווערין געפאך פיר געשטריקלט אין דער פארקטעקען איסור גדה (איסור גדת ר"ל) דער עייר וויא האבין גישט גיקערקט דיא דינים פון הקכות נדה אונ טייר טייר וויא האבין געפאך גישט קינע עקטערין וואס נאדן וויא געקען. באדאך איז בייא וויא דיא נאקען גרינג אונ ווייסקן גישט צו ווען קען גיט אפאפ דיא סינגיקטע האר אונ קען טוט גישט וויא קען באדאך צוא טהן איז קען עינטער איין רעקטע גדה (גחויב גדת ר"ל) אונ באדאך קוקען ארום אקע פישעקע צרות. יידישע קינדער דערפארקעסט אייך אונ געקעקט אין איין גאט אין היקע אונ האט ברכנות אויף איינע אונקע קינדער דען גישט גענוג אז עם איז איין גרויסער פירקטעקטער איסור (גדת ר"ל) ווערין נאך דיא קינדער (פגי גידות) וואס וויא ווערין גירעקט פמעט אזוי וויא (מקנודים ר"ל) אונ אויך דערפארקעסט אייך אויף איינע יתגע יאדיר. ווארום דיא היינעקע קשנה שרייבט דאס וואס גיווינערקט גייען ר"ל אונקע פו דער נעקט אין דיא קיכעט. איז דאס עקשקע טייר וויא געקען גיט גיהט אין נזכות

נדה

הקדמה

מהח בעת לרתח צריכה לידע שהיא מוטגת עור לעונש גדול וליסורים גדולים בעוה"ב, והיא תצטרך ליתן דין וחשבון על כל פעם ופעם שלא היתה וחירה כרין, וע"כ חורגו והרפכו את האזהרה הזו עם ענינים הנחוצים מאד מאותה הלכה מן הגאון והקדוש ר' שלמה זלמן ולה"ה אב"ד רמ"ק ווארשא בעל המדרת שלמה אשר כל אשה תקח לה סועד לקרות וליוהר מאד שלא לסור מזה אפילו במלא נימא ומי מואינה יורעת לקרות בעצמה להבין תבקש אשה אחרת שתאמר לפניה ותסביר לה הרבה והעיקר שלא תסנע מרבר זה מחמת בושה ותשער בעצמה אלו היתה צריכה לזאזה סובה שנוגע לה בעניני החיים שלה בעוה"ז בודאי לא היתה מתביישת ובפרט ברבר זה שנוגע לעוה"ז ולעוה"ב וגם גונע לחיי בניה וכמו שכתבנו בודאי צריכה שלא תתבייש וכל איש מחויב לראות שתהיה אשתו בקיאה היטב באלו הלכות וטוב ונכון שקודם שנכנסת בנות ישראל לחופה אבותיה או קרוביה יבררו לה איזה עקרים מהלכה זו אותן הדינים שצריכה להן לידע ובזכות זה יתברכו ממעין הברכות ויזכו לבנים ת"ח ואריכת ימים:

דברי הצעיר המלך בהסכם הרבנים יצחק בר"ז מווארשא.

גדה. אנן אפילו אנדעקע וואס מ'אזט לעבין דארף זי וויסען אז עס איז און גיגרייט גרויס שטראף און שרעקדיקע יסורים אויף יענער וועלט פאר דינע פארקשטיקע עבדות און זי וועט בארשין אפ לעבין דין און חשבון פאר יענער מאל בארום האבין מיר איפער גייס געדריקט דיא אונזרע מיט דיא גייטיגע דינים פון הקלות נכה פון הייליגען גאשעקצקער צדיק הגאון הקדוש ר' שלמה זלמן וצלה"ה אב"ד רמ"ק ווארשא אז יעקע פרויז זאל זיך צייט געסען צו לייענען און דער פון גישט אב צו גיין דאס גרינגסטע וואך און ווער עס קען גיט לייענען זאל געטון איין אנדעקע פרויז זיאל זאל איהר גוט ערקלערן. און רמעה גישט זיך צו אשעקען. זיאל זאל זיך פארשטעלן אז זיאל בארף האבין איין מוכה וואס איז גוגע אין איר לעבין וואס זיאל זיך געוויס גיט אשעקען בפרט דאס איז גוגע אין דיא וועלט אין יענע וועלט און איינע קינדערסער לעבין דארף זיאל זיך געוויס גיט אשעקען און יענער באן איז מרעב צו זעהן אז זיין טייב זאל אין דיא דינים גוט קלאר זיין. און דאס רעקט איז אז קיין יודישע מעכטער זאלן פריער אנדער דער חופה גיט גיין ביי דיא ערשטער אדער איינע פריינד זאלן איר אויס קערנען דיא הויפט דינים פון באנענט וואס זיאל דארף היקען. און בוכות זי וועלן זיאל גיבענשט וועלן (פמען מברכות) און וועלן וואך זיין צווא האבין קינדער פלמירי חכמים און צווא אריכת ימים:

גדר עזרים

א.

כל איש מחויב לפרוש מאשתו כמין לווסתה היינו סמוך לזמן שהיא רגילה לראות ואפילו עדיין לא ראתה ואם אין לה זמן קבוע לזה צריכה לשאול אצל מורה הוראה איך לנהוג עם הפרישה שלה :

ב.

כל אשה שצריכה לשאול שאלה בעניניה איננה רשאה לשאול אצל אשה אחרת כ"א אצל מורה הוראה. ולמע"ה שאשה לא תרחיב בנפשה לפסוק איזה דין :

ג.

כל אשה שטרגשת שנפתח רחמה או שיצתה ממנה ליחה צריכה תיכף לבדוק עצמה בחתיכת בד נקי וכשהמצא איזה דבר לח אם היא לבנה לגמרי טהורה ואם אינו כך או שנפתחה רחמה ובדקה ולא מצאתה אח"כ כלום צריכה לשאול שאלה ובן אם לא בדקה תיכף משנפתחה רחמה צריכה ג"כ לשאול שאלה :

ד.

בזמן שהיא טמאה בין מדרס בין מכהם עד אחר הטבילה צריכה להיות מרוחקת מבעלה שלא יגעו זה בזה. היא אסורה לישן על מטהו וכן הוא על מטהה אף שלא בפניה וכ"ש בשגם היא שוכבת שם כודאי אסור להם לישן יחד אף כשהם מלובשין כבגדיהם והעין מזה גדול מאד ויש עבור זה עונש גדול והובא בסה"ק שרומה זה לאחר שמגלגל עצמו בכ"ת הכסא. וגם צריכין לזהר כל זמן נידותה קודם הטבילה

א.

יעדע אשה איז זיך קרענען אפ צוא שיינען פון אירר מאן ווען עס קומט אויס אירר (ווסת) דאס מיינט מען ווען זי איז גיוואהנט צוא ווען אפילו צו זי האט נאך נישט גייערן און צו זי האט נישט קיין גייעצקע צייט כח זי פרעגן א שאלה ביא מורה הוראה וויא זי נאך זיך נהג זיין מיט דעם אפ שיינען :

ב.

יעדע אשה וואס דארף פרעגן א שאלה טאר זי נישט פרעגן ביא קיין אנדערע אשה. נאר ביא איין מורה הוראה. און למע"ה קיין פרויא נאך זיך נישט דער וועגן צוא פסקענען :

ג.

יעדע פרויא וואס זי האט גישפירט צו אירר מיטער אנדער גיפירט האט זיך גייעפנט. אנדער זי שפירט צו עס איז עפס אפ גיגאנגען פון אירר. מוס זי זיך באקד נישט בודק זיין מיט אריין טיכעל. און ווען זי גיפנט צאנאקייט און עס איז גאנץ קלארד איז זי טהור. אנדער ווען עס איז נישט גאנץ קלארד. אנדער אפילו זי געפנט נאר נישט מוס זי פאקען א שאלה. דעם גייענען צו זי האט זיך נישט באקד בודק גינען מוס זי איז אויך פאקין א שאלה :

ד.

ווען זי איז טמא ביא פון דם אנדער פון איין פלעק ביז נאך דיא טבילה מוז זי זיין דער נויטערט פון איר באן. וויא זאגן זיך נישט אהן ריען איינער דעם אנדערן ער טאר נישט שלאפן ביא אירר אייזן בעטיג ווען זי איז אפילו נישט און פפער צו זי איז אויך דא טארין וויא קונדאי נישט זיין אין איין בעטיג אפילו צו זי וועגן גייע אהן גיטאדן דיא עבירה איז דער פון וועד גרויס דאס איז דער פאר דא איין שרעקליכער עניש ווערט גיבראכט אין ספרים בקדושים דאס איז גרייך וויא ביא וואקענעם זיך

גדר עולם

שלא להושיט או לזרוק שום דבר מידה לידו, ויהיו והזרין שלא יראה בשרה במקום המכוסה, ולא ישחקו שניהם יחד ולא ידברו דברי התול וקלות ראש ולא יאכלו ביחד מכלי אחד והוא אסור לאכול או לשנות מהמאכל או מהמשקה שנשאר ממנה אך אם שפכו אל כלי אחד מותר לו לאכול או לשנות. בכל אלו הדינים אין חילוק בין הימין שרואה בהם רם ובין הימין שסופרת השבעה נקיים כי כל זמן שלא מבלה הרי היא גדרה גמורה לכל הדינים ולמעה"ש שלא יקילו עצמן בכל אלו הדברים [ועוד נהרסו דברים המובא נגד' ומוסק'ס שגדל חסור לעשות לנעלה] כי הם עבירות גדולות ולא יחטאו ח"ו את ימיהם :

ה.

דיני הפסק מחרה

כל אשה שנממאת מרם או מבחם יכולה לעשות הפסק מחרה ביום החמישי אם פסק מלזב רמה היינו אם נממאת ביום א' תוכל לעשות הפסק מחרה ביום ה' ולמעה"ש ולמעה"ש ליוזר הישב שיהיה הפסק מחרה כדן כמו שנכתוב בסמור :

ו.

בדיקת הפסק מחרה צריכה להיות סמור לשקיעת החמה שהוא ערך שעה קודם הלילה. ואם לא היה כן, צריכה לשאול שאלה אצל מורה הוראה [ומה שכתוב במפר מעין מהור אחר בין השמשות הוא מעות הדפוס] :

וזה אין איין בית הפסק גם בארץ קען וזה הישין אין קער צייט וואס ווא איז איין נכה גיט קער לאנגען אקער ווארפן. קיין שום וואק איינער דעם אנדערין. וויא ווארפן ויין גיהיט אז ער נאר גישט נעקן איר פאר בארנין זייב וויא ווארפן גישט זאקען צוא זאקען אונ גיט זקין צוא זאקען פון איין גלי ער קאר גישט עסין אקער פרינקען פון קער גלי וואס ווא לאסט איבער, נאר אז קען האט איבער גינאקען אין איין אנדערע גלי קעג, ער שוין זקין אקער פרינקען, עס איז גיט קיין (חידוק) אונטערשייד סייד ריא טעג וואס ווא נעקט דם, אונ סייד ריא טעג וואס ווא צייקט שוין ריא היינע טעג ביז ווא גיט פריקה, איז ווא נאך אקעכטע נכה קיינען אקע זאקען, למעה"ש גישט צוא פערקרינגערין וזה נאךר שפארק אפ גיהיט צוא ויין אין ריא אקע ריגים, ווארים דאס איז גרוינע עבירות, וויא ווארפן דו וויינעק יאקערין גישט פאר נגדינען :

ה.

דינים פון אפ ציען.

נעקער אשה וואס איז קיט גינארין פון דם, אקער פון איין פקעק, קען ווא בארין דעם אפצוג אין פרינקען טאג, אויב עס האט שוין אויף גיהערט צוא גיין פון אקער דם, היינו אויב ווא איז טאג גינארין ווארפן קען ווא טאקען דעם אפצוג דאנערשטיג למענה"ה ולמענה"ה גיט גיהיט צוא ויין אז קער אפצוג נאך ויין דעקטיג קרין וויא ווייטער נעט שטיין :

ו.

קער אפצוג בארף ויין איינער ריא וין גיט אונטער דאס איז אין עקה איין שעה פאר נאכט, אונ אויב עס איז גינען ווייניגער וויא איין - - - - - שעה פאר נאכט בארף ווא

ז.

ההפסק מהרה צריך להיות כך. תרחיץ היטב אותו מקום וסביב ותלכש כחונת לבנה וחציע על ממתה סדין נקיה ותקח חתיכת בד נקיה לבנה ספשתן או מצמר גפן [באנוויל] ולא תהיה חדשה אלא ישנה ותעיין אם היא נקיה ולבנה היטב ובוה תעשה הבדיקה היינו שחכנים את הכד באצבעה עמוק עד המקום שמרגשת כשהיא עם בעלה ותברוק היטב בכל הצדדין בחורין וסדקין ואם כבר לה מאד לחכנים הבדיקה בעומק כ"כ כמו שכתבנו לכה"פ תראה להכנים בכל כחה עד המקום שידה מגעת בכל האפשרי ולברוק בכל הצדדין בחורין ובסדקין. והאשה שאינה עושה כן ומכנסת הבדיקה כ"א מעט ומקנחת עצמה אין בדיקת הפסק מהרה שלה כלום ולא תועיל לה מבילתה והרי היא בחוקת גדה [בחיוב כרת ר"ל] :

ח.

מוהנכון שתנהג עצמה שאחר בדיקת ההפסק מהרה חכנים חתיכת פשתן נקיה בעומק וגם יהיה דחוק ויהיה מונח שם עד הלילה ואח"כ תוציא ותראה אם היא נקיה :

ט.

מיום המחרת שאחר בדיקת הפסק מהרה זו תחליל למנות השבעה נקיים ומחויבת לברוק עצמה שתי פעמים בכל יום משבעת הימים שחרית וקודם הערב בחתיכת

וּיָא פֿרעגן אַ שְׂאָלָה (און וואָס אין ספֿר בעגן טהור שטייט גאָר גיין שְׂשִׁשׁוֹת אָז דאָס אַנגרא פון דרוק :

ז.

דער אָבצוג דארף זיין אזוי, וואָל זיך גוט אַרום וואַשן דאָס אָרט און אַרום דעם אָרט. און אָן טוען אַקלאָר העכער. און גיין אַ קלאָר זייער. און געבן אַנאָגן היין טייל פון לאווינט אָדער פון באַנווייל. גישט גיין גיט טייער און גישט גיין שְׂשִׁשׁוֹת נאָר אין אָרט טייער. און גיט קעקען אויב עס איז גוט היין און ווייס. און מיט דעם טייער טאָגן דיא בדיקה. היינו וואָל דאָס טייער אַרײַן בריינגען אין דעם אָרט מיט דעם פינגער גאָגן טיף. אזוי ווייט וויא וואָל דאָס טייער ווען וואָל דאָס טייער אַרײַן און נאָר זיך גוט בודק זיין אין אַקע ווייטען און אַקע ווייטען. און ווען עס איז אַרײַן נאָגן טייער אַרײַן דאָס בריינגען אזוי וויא דאָל שטייט. צום ווייניגסטען כּוּס וואָל נעקען מיט אַלע קעקעטן אַרײַן דאָס בריינגען אזוי טיף וואָל עס איז נאָר סיגלעך און בודק זיין אין אַקע ווייטען און אַקע ווייטען. און דיא אַקע וואָס טוט גישט אזוי. נאָר וואָל בריינגען אַרײַן אַפּיסיל און ווייטען זיך אָפּ איז דער אָבצוג נאָר גישט (וידעכונט. און עס העקסט נאָר גישט אַרײַן טייער און וואָל איז ווייטער אַרײַן (בחיוב גרת ר"ל) :

ח.

עס איז גיין זיך נאָגן דאָס וויין אָן נאָר דעם אָבצוג נאָר וואָל אַרײַן בריינגען אַרײַן טייער גאָגן טיף און אַינג. און עס זאָל דאָס ווייטען דעקען ביי נאָכט. און דער נאָר וועקן אויב עס איז גאָגן היין :

ט.

פון טאָגן נאָר דעם אָבצוג נאָר וואָל איז אָן טייער אַרײַן דאָס ווייטען טוען. און וואָל

גדר עולם

כד נקיה ולהכניסו בעומק כנ"ל ואם בכד לה לעשות כן בכל יום למעשה'ש לכה"ס פעם אחת משבעת הימי נקיים [והעיקר ביום ראשון] מוכרחת לעשות הבריקה ממש כבדיקה ההפסק מהרה ושאר הבדיקות העשה איך שתוכל. אך כל אשה צנועה כל חיקל עצמה בהבריקות ותברק עצמה היטב כל שבעת הימים ואם לא ברקה עצמה היטב אף באחד משבעת הימים בבדיקה מיכה בעומק כמו שצריך להיות ורק הכניסה מעט וקנחה עצמה אינה נחשבת השבעת ימי נקיים לכולם ומבילתה אינה מבילה ועדיין היא גדה נמורה :

י.

כל הבדיקות צריכות להיות לאור היום ולא לאור הגר ולא לאור האבוקה [לאמנא] :

יא.

השבעה ימי נקיים צריכין שיהיו רצופים דהיינו שלא תראה בכל אלה הימים שום דם ולא שום כתם. ואם מצאה דם או כתם באמצע השבעה נקיים שנמנאה ע"ז. צריכה לחזור ולספור שבעה נקיים מחדש ולעשות מקורם בדיקה ההפסק מהרה עוד הפעם כדון הנזכר למעלה, אלא שאינה צריכה להמתין חמשה ימים עד עשוית ההפסק מהרה כמו בתחלה אלא באותו יום שנמנאה מרם תוכל לעשות קודם הערב ההפסק מהרה וממחרת תתחיל לספור השבעה נקיים :

יב.

במצא איזה נשים שאינן יודעות איך להתנהג ובאשר צריכין לעשות ההפסק מהרה

והיא איז מרוב זיה בנרק צוא ויין צנוייה קמל יעקען מאג. אין קער פריא אונ פאר גיזמט אקע ויגען קעג. באנץ טיף מיט צריין טיפער. באדער נען עס איז אידר טינער אזוי טיף בנרק צוא ויין ויז עס באדער ויין. למעניה אין נייניקטען איין באדער פון ריא ויגען ריינע טעג (אונ קער הויפט איז קעם ערשטין מאג) כוז נא באקען א בדיקה אזוי ויז ריא בדיקה פון אבצוג אונ אין ריא קעקטע טעג גיניקטע בדיקות. גאר יעדע פרומע אשה נאך ויז נישט גרינג באבין אונ נאך אקע טאג גוט בנרק ויין. אבדער נען ויז נאמט קיין איין קאכ פון ריא ויגען טעג אויף נישט בנרק גינען באנץ טיף ויז עס גיטער צא נין. גאר אביקער צריין גיברענגט אונ אפ גיווילשט. איז אידר ויגען ריינע טעג גיטע גייערענט. אונ ריא טבילה איז קיין טבילה נישט. אונ ויז איז נייטער צבעקפע נדה :

י.

אלע בדיקות באדער ויין ביז ריא ליקטקייט פון מאג נישט ביז קיין קעמט אונ נישט ביז קיין קאמפ :

יא.

ריא ויגען ריינע טעג באדער ויין באדער אבאנקער. ויז נאך אין ריא טעג גאר נישט גיטען קיין כס אונ קיין טאג פקעק. אונ נען ויז קאמט גיטען רם אדער איין פקעק אין טיטען ריא ויגען ריינע טעג וואס ויז איז קמא גיטען כוס ויז אויטם ביז ציידען ויגען ריינע טעג. איז באבין איין גיטע אבצוג קעקטע ויז אויבין איז גיטעאנען. גאר נאך באדער נישט נאקטין פקע טעג אויף קעם אבצוג. גאר נען ויז נעקט ריין קאן ויז פאר נאמט באבין קעם אבצוג אונ פון קארגין אן הויפט ציידען ויגען ריינע טעג :

מיל

גדר עולם

אינן בודקת עצמן קודם הערב שמש ואומרת שמכוננת במחשבה שתחילת ההפסק
מורה מכיום וכלילה עושין הכריקה מודיעים אנחנו איהן שהם בחזקת נידות גמורות
כשעושין כן ומצוה לפרסם טעותן זאת

יג.

כלה קודם התנועה צריכה לספור שבעה נקיים קודם טבילתה וההפסק מורה והבריחה
מהשבעה נקיים שזה הוא לבריקת שארי נשים ואמר לה להקל עצמה חיו
כשום אופן אף כחום השערה :

יד.

תתחיל לספור השבעה נקיים סמוך להתנועה כשיודעת בבירור הזמן המוגבל
שהתנועה צריכה להיות :

טו.

אם באמצע ספירת השבעה נקיים אירע שנתאחר זמן התנועה ולא תחיל בהיום אשר
השבו בתחלה צריכין לשאל אצל מורה הוראה אם צריכה לספור השבעה נקיים
מחדש. ומצוה רבה לפרסם זאת כי כמה אנשים אינן יודעין זה הצריך לשאל שאלה
על דבר זה וסוברים כי כיון שמפרה שבעה נקיים דיה :

יב.

שייך חייב עד נאם חייסין נים. אונ אז ויית בארץ פאכין דעם אפצט. נענין גיית
ויה נישט בודק פאכנאכט. גאדער ויית זאגן אז ויית האבין אין וינען. אין בייא נאכט
פאכין ויית ריא בריקה. זאלין ויית חייסין אז ויית וינען דעקטע נידות גס איז א סענה
דאס ספרסם צוא ויין :

יג.

א פנה פאר ריא חרונה מוז ציילן וינען ביינע פגע פאר דער מביקה. אונ דער
אפצט אונ ריא בדיקות פון ריא וינען ביינע פגע איז גליה ויית בייא איין אנדערע אשח
ויית מאדער ויה גאר נישט פאר ברינגערין חיו אויף קיין שום פאר ריא מינדעקטע האדער :

יד.

וית נאל ערשט אן חייבין ציילן ריא וינען ביינע פגע נאכט פון ריא חרונה
נען ויית ויניסט שוין קלאדיר אונ וינער נען ריא חרונה נעם ויין :

טו.

אז איז מיטען ציילן ריא וינען ביינע פגע. האט ויה גיטאכט איין עיכוב אז ריא
חרונה נעם נישט קענען ויין אין דעם מאג נאם פון האט פריער אס גיטאכט. בארף
קען פרענין א שאקה אויב ויית בארף איבער גיטעס ציילען וינען ביינע פגע. גס איז
א נויסע סענה דאס בעקאנט צוא סאכין. נייך פיל סענעשין (ניסין) נישט אז בארזם בארף
מען פרענין א שאקה. ויית מינען אז ויית האט גאדיר גיטאכט וינען ביינע פגע איז
שוין נענט

דעם

גדר עזרים

מז.

דיני מבילה

ביום שצריכה לילך למבילה לא תאכל בשר כל היום וזולת אם אירע מבילה במוצאי שבת מותר לה לאכול בשר בשבת אלא שתנקר היטב בין שיניה בערב קודם המבילה כי אם יש דבר מה בין שיניה או על שיניה מבילה אינה מבילה גם לא תלוש עיסה ביום מבילה ולא תגע בכל דבר הנרבק על ידיו אך אם צריכה לעשות לכבוד שבת תעשה הכל ואך הרחוק עצמה היטב אחר זה :

יז.

צריכה לילך לבית המבילה בעוד יום בכדי שתוכל לרחוץ את עצמה ולסרק ראשה וליטול צפרניה וכל מה שצריכה לעשות תעשה הכל ותעסוק בדברים אלה עד שתחשך. ואם אין באפשרי לה לעשות הכל קודם שחשכה מותרת לעשות בלילה אך כל תעשה במהירות ורק בשוב הרעה. ומאד יש לזהר שהאשה העומרת על המבילה כל תחפו ותרחק בהגשים שיכלו מעשיהן שע"ז לא יוכלו לעשות הכל כדון ותאשה הרוחקת בהגשים שימהרו מעשיהן מחמת את ימיה בזה וענה תשא ואמרה להיות עוד ממונית ע"ז אם לא תמיב מעשיה

יח.

צריכה לרחוץ היטב כל גופה וכל מקומות הנסתרים צריכה למרח אותם שלא תשא

מז.

דינים פון דיא מבילה.

דעם קאג ווען דיא בארף גיין מבילה זאל דיא געס באנצן קאג קיין פריש נישט עסן. נאך אז דיא איז מוזל מוצאי שבת (שבת צונאקט) קעג דיא שבת עסן פריש. נאר דיא זאל נישט גוט אויס שטענדיג צווישן דיא ציין פאר דער מבילה. נארום אז עס איז עפעס דיא צווישן דיא ציין אדער אויף דיא ציין. אז דיא מבילה נישט קיין מבילה. אויף נאך דיא געס באנצן קאג נישט קענען קיין טייג און נישט און ריכען קיין קעקענען נאך. ווען דיא בארף מוזן קבול שבת. קעג דיא מנען. נאר דיא זאל נישט באקד דער נאך גוט אפ וואשן :

יז.

דיא נאך גיין ציטלדיק פאר נאכט אין פקד. קדי דיא נאך קענען זיך באדין צונאנן אקעס וואס קען בארף מוזן אקעס פאר נאכט און עס זאל דויערן אין דער נאכט ציין. און ווען עס איז אפדער אידער נישט מעגליך אקעס צו מוזן פאר נאכט. קעג דיא מוזן בייא נאכט. נאר דיא נאך נישט מנען האלדנדיג נאר גיבאסין. רבעגיה דיא מיקענען נאך נישט זאגן אויף דיא נויבער בייא דעם באדין. קדי וויא זאגן קענען אקעס מוזן קדין. און דיא מיקענען וואס זאגן אויף דיא נויבער פאר וינדיגס דיא זיך אידען יאדען. און דיא פאדער נישט ציין קיין מיקענען :

יח.

דיא נאך ווען זיך גוט צווישן דעם באנצן גוף. און אקע פאקאנענען אדער קיין צו באדין. עס נאך אויף אידער נאר נישט קענען. און דיא קאר גוט צו קענען און

מחובקים זה בזה שום היו רגליה מחובקים זה לזה וכדור פגורים עד שלא תוכל לבא שם המים ביניהם לא עלתה לה מבילתה. פיה אינה מחויבת לפתוח שתבא מים לפיה אבל לרובק שפתיה ביותר אסור. אך צריכה שיהיו שפתיה רפויים כמו שהם תמיד. עיניה אסור לסגור היטב וכן לפתחם ג"כ אסור אלא צריך שיהיו סגורים מעט. וצריכה לזוהר בכל אלו הדברים כי כמה דברים מעבבים המבילה אף בדיועבר ואם לא תזהר בהם תפסל את מבילתה. ולכן לא תעשה המבילה במהירות כ"א בשוב הדעת כדי שתזכור את כל אשר צריכה לעשות ובכל אשר צריכה לזוהר :

כא.

אם אירע מבילתה בליל ש"ק צריכה לילך לבית המרחץ בעוד היום גדול לא פחות משעה שלמה קודם זמן הדלקת הנרות כדי שיהא לה שהות לתקן את עצמה היטב קודם זמן הדלקת הנר שלא תבא לידי חילול שבת ח"ו ותוכל לילך להדליק נרות שבת בוסנה ואח"כ תלך לבית המבילה. ואם גתאחרת ותראה כי לא יהיו לה שהות לבא להדליק הנרות בוסנה תגיד לבעלה שהוא ידליק הנרות כדי שלא תצטרך למהר את עצמה מחמת זה וע"י המהירות לא תעשה הכל ח"ו כמאור. וקודם כל דבר תמול צפרניה ותסיר את עצמה כל עוד שלא שקעה החמה כי משהשקעה החמה וחשבה אסור לעשות זאת וממילא תהא צריכה לדחות מבילתה ליום אחר. ואם שבתה לימול צפרניה ושקעה החמה צריכה לישאל אצל מורה הוראה. והגני מזהירים ומידעים כי האשה

נישט האקטען צוא נאקטען. נארום אז ויא קאמ דא קענט גיטאקטען צוא גיטאקטען. נאדער דא פים גיטאקטען צוא נאקטען וועלכעס קאמ נאסער. קען נישט צוין קיטען. אז ויא מבילתה נישט קיין סבילתה. דאס מיינ דאך ויא נישט געקענטען עס נאך צוין גיטאקטען אין מיד. אונז נאך ויא נישט שטארק צוא בארז דא לפין. גאר ויא נאך ויא אביסל צוא האקטען אזוי וויא עס איז גיטאקטען. דעם געקענטען דא אונזען נאך ויא נישט שטארק געקענטען. אונז אונז נישט שטארק צוא האקטען. גאר אביסל צוא גיטאקטען. ויא מוז גיטאקטען ויין אין דעם אקטען. נארום אז ויא איז נישט גיטאקטען אין דעם אקטען אזוי דא סבילתה נישט גיטאקטען פאר קיין סבילתה. אונזער דעם נאך ויא דא סבילתה נישט מאכן האקטען. גאר פים ישוב בדעת. ויא נאך אין ווען האקטען אקטען נאם ויא דאך ויא ויין :

כא.

אז דא סבילתה קיטען אונז פרייט צוא נאכט נאך ויא גיין אין פאר נאכט פרייט צוא אונז ווייניגסטנס א שעה פאר דאס צינדען כדי ויא נאך אקטען קענטען פארשט מאכן ויך פאר נאכט ויא נאך נישט קיטען צוא חילול שבת ח"ו אונז ויא נאך גיין אהיים דאס צינדען אין דער צייט אונז דער נאך נאך ויא גיין צום בית הסבילתה. אונז אז עס איז שוין שפעט דאך ויא הייבן אונזער ויא גיט אונזען דעם סאן דאס צינדען כדי ויא נאך ויך גיט דאסין אהיים היילן גיין דאס צינדען נארום דאך דעם קען ויא גיט סאן צלן ויא קען דאך אונז ויא ויא קיטען אזוי דאס געקענטען דא נענט אראפ צוא נעקטען אונז אונז צוא קענטען ויך אונזער דא ויך גיט אונזער נארום אז עס וועט שבת נאך קען דאס גיט פארן. קענט ויא דאך גיט. קענטען גיין אין סבילתה אונז אויב ויא דאס פאר געטען אפ שניידען אונז דער ויין איז גיטאקטען דאך ויא קענטען אשטאקט. קען איז מיהור אונז קען נארינט גאנץ שטארק אז ויא אשטאקט נאם שנייט געניק נאך ויא צייט

אשר הסרק את שערך או תחתוך צפרניה אחר זמן הדלקת הנרות היא מחללת שבת
שיש בזה עון מיתה ח"ו ומה שאומרות איזה נשים כי מפני מצות מכילה מותר ליטול
הצפרנים או לסרק את שערך גם אחר זמן הדלקת הנר מודיעים אנחנו כי מיעות הן
בדבר זה כי לא הותר שום איסור מחמת מצוה זו ולמעה"ש שלא להקל עצמה ובל
תחטא את ימיה בעון חלול שבת ח"ו :

כב.

הנה יש עוד הרבה דינים מהלכות נדה הכתובים בספר מעין מהור ועוד בכמה
ספרים אשר כל אשה מחויבת ללמוד אותם ולא כאיזה נשים שאומרות שהדינים
מספר מעין מהור הוא רק לנשים צדקניות. לא כן הדבר אלא שכל הדינים מספר
מעין מהור מחויבת בהם כל אשה ואשה ואסור לסור אפילו מאחד מהדינים אפילו כחוט
השערה אם לא בשאלת מורה הוראה ואנחנו כתבנו בזה רק עקרי דינים המצויים ביותר
שמחויבת כל אשה ללמוד אותם הרבה להיות בקיאה בהם שלא תכשל בהם ויש כמה
נשים עלובות אשר לא ידעו לקרות בספר ומחמת זה נכשלים ר"ל בכמה דברים שהם
ח"ו בנרות גמורות. ע"כ אנו מבקשים מאד מאד שאותן הנשים היודעות לקרות בספר
ירחמו על אלה הנשים העלובות שלא יחמיאו ימיהם ח"ו ולהוריע וללמוד אותן את עקרי
הדינים הנחוצים עד שיחיו בקיאים בהן וידעו לזהר בהם ובזכות זה יוכו לכל טוב ואושר
בעזה"ו ובעזה"ב אמן :

כג.

יולדת במדינתנו אינה צריכה להמתין שמונים יום לנקבה כמו שנהוגת איזה נשים.

צייט פון לעבט צינדן. איז נא מ'ה'ג' שבת וואס געט קומט דער פאר מ'ה'ג' חו' און
וואס פיר עייבער זאגן אז וועגן דיא קינד פון מ'ה'ג' קען ער נישט געבן געבן
געבן אדער צוואגן נאך דיא צייט פון ד'ב'ט צינדן. וועגן פיר מ'ה'ג' אז וויא זענען
אין דעם גאר גינארט. עס איז קיין שום נאך גיטט מ'ה'ג' צא ד'ב' דיא קינד פון
מ'ה'ג'. און למענה חו' נישט ו'ה' ב'ה'ר צא ו'ין וויא נאדן ו'ה' גיטט פאר ו'ג'דען
נייערע יאדען :

כד.

עס איז דא נאך פיר דינים פון נדה וואס שטייען אין דער מען מ'ה'ג'. און
אנדערע היינטיגע ספרים וואס זענען אפ'ה' איז וויא בחיוב צא לערנען, און גיטט אזויא
וויא מ'ה'ג' זאגן אז דיא דינים פון דער מען מ'ה'ג' איז נאך פאר דיא פרויע ווייבער. עס
איז נישט אזוי נאך דיא אלע דינים פון דער מען מ'ה'ג' איז פאר זענען אפ'ה' קען פאר
נישט אפ מ'ה'ג' דיא מ'ה'ג'קעט דאר פון אלע דינים ביידן מיט א שוואך פון א מ'ה'ג'
ה'ה'ג'. און פיר האבן נאך דא גיטטעקט דיא הויפט דינים וואס גוויינדיק איז. וואס
קען בארן וויא שטארק צא לערנען און גוט קאדיר צא ו'ין. און עס איז געבאך פאר
האנדן פיר ווייבער וואס קענען נישט לייגענען דערום ווערן וויא חו' נ'ג'ש (ג'ש'ר'י'ב'ל'ט)
אין פיר זאכן וואס וויא זענען חו' רעכענען גידות. ע"כ קעט קען ווער און ווער אז דיא
וואס קענען לייגען נאדן זעהן בחיבות צא האבען אויף ווערען יאדען און וויא צא
קענען און קאדיר צא כאבן אין דיא גיטטע דינים. ובזכות זה קעט וויא גוט און
ווארד ו'ין אויף דער נעמט און אויף זענען נעמט און :

איוולדת

אלא מיד אחר ארבעה עשר יום מיום לירחה לנקבה ושבעה לזכר והיא נמרחת מדם
 תוכל לעשות בדיקת הפסק מהרה והתחיל לספור שבעה ימים נקיים והמבל כרין ומותרת
 לבעלה אך אם תבא רם אחר טבולתה אסורה לבעלה כמו כל הנשים :

כג.

צוהרת בארץ ויא גיש נאקטין אין אונזעקע קרינות. קיין אקטציג טעג דנקבה וויא
 אנדעקע נייגער נעגען זיך גוהג נאר וויא, עם גייט. אונזעק פערציג טעג פון גינענען צוא
 איין נקבה אונ זיגען טעג פון אוקר אונ זיא איז היין גינענען פון כם קען זיא באדין איין
 אקטציג אונ אן הייבין צוא ציידין זיבין רייגע טעג אונ טוהג זיין זיך איז ויא סוף צום
 באין נאר אז ויא נעט איגער אגיים זעקן בם נעקט זיא אויך אסיר צום באן אקטאט
 וויא זקע :

ורע עור דמה שנחפרין באיוה מקומות כהיום שהבחורים [פורעי מוסר ובני בלי הרבות] מרקדים עם הבתולות על החתונות עון פלילי הוא ועיכרים בזה על כמה וכמה איסורים וכבר אחז"ל המסתכל באשה אפילו באצבע קטנה של אשה כיון שמסתכל בה כדי ליהנות אפילו יש בידו תורה ומע"ש לא ינקה מדינה של גיהנם והוא אפילו בהסתכלות בעלמא וכ"ש בזה שהוא מרקד עמה ועובר על זה כמה דכתיב ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם [וכמו שספרש בספר החינוך ע"ש] וגם על מה דכתיב ונשמרת מכל דבר רע ואחז"ל שהוא אוהרה שלא יהרהר אדם ביום ויבוא לידי טומאה כלילה הרי דאפילו הרהור בעלמא שהוא שלא כהונן אסרה התורה כדי שלא לבוא לידי טומאה וכ"ש בזה שהוא עושה מעשה בפרהסיא להביא עצמו לידי הרהור ולידי הסתכלות וגם בודאי לידי טומאה כלילה ג"כ לבסוף ועל כולם מצוי שעובר ע"י הריקוד גם על הלאו ולא הקרבו לגלות ערוה וכפי מה שידוע שכתבו הפוסקים רבתינות דידן בכלל נדות הם משיגיעו ליסן וסת ובכלל עריות הם ולפעמים מחבקיין ומנשקין איש את רעהו בעת הריקוד שהוצה"ר בוער בקרבו ועובר בזה על לאו זה וכמו

ורע זאלקס וויסן וואס עס איז אויף גיבנאכין גינארין אין אייניקע ערשער צו
בתורים באנצין מיט מיידלעך אויף חתונות איז אנדריקער עון און וויא וויינען דער מיט
עובר אויף פמה עבירות דיא גמרא זאגט אז איינער איז פארבן צוא קוקן אויף איין אשה
אפילו אויף איר קהניגער פינגער אפילו ער האט תורה אין פששים טובים וויא אונזער
הילקעט משה רבינו וועט ער נישט גישיינקט ווערין פון גיהנם און דאס איז דאך פארין
קוקן צוהין און קל עיניו אויף ער מאנצט אויף מיט איר איז ער עובר דורך דעם וואס
דיא תורה זאגט ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם איז דער טיין איר זאלט נישט
אוסנען נאך איינער הארצין אין נאך איינער אונזן דהיינו כהע זאל נישט נאך גיין נאך דיא
הנאה פון גוף וואס דס קענטשין ווילנאך וויא באלד דאס איז נישט נאכס רצון און ער
איז עובר אויף דעם פסוק ונשמרת מכל דבר רע זאגט אויף דעם דיא גמרא אז דאס
איז אפארזאג אז דער קענטש זאל נישט קאנזין קיין רהורים דאס הייסט פאזקע
גידינקען פרי ער זאל נישט קוקען צוא טומאה ביא נאכט היינט אפשיטא שוין דא אז
ער טוט אזעקע פעולות וואס דאס פריינט דעם קענטשין צוא אלע רהורים און צוא
הסתכלות וגם צוא טומאה ביא נאכט און איבער אקע איז קצו ער זאל עובר זיין דורך
דס מאנצין אויף דעם פסוק ולא תקרבו לגלות ערוה אין וויא דיא פוסקים זאגן אז דיא
בתורות וויינען אקע פהוקה אז וויא וויינען נדות וויינען וויא דאך אין כלל פון עריות היינט
מסילא וויא ער איז איר מחבק (היינו ער געבט איר ארום) ביא דעם מאנצין איז ער
עובר אויף דעם לאו היינט נעם וואס פאר איין הארקע עבירה דאס איז דער דין איז
פון דער תורה אז סהע זאל איידין נייסין ער זאל מחבק ופנשק זיין איין גרה דאך
ער זיך קעסער לאזין האנדענען אין דאס נישט פאן אין דער געקט מיט איין
אייניקעס רצון איז טוט צוויי איין עבירה אין אפילו נא איז אן גיבנאכט צוא זיין וויינע
אוייב דהיינו דאס איז נאך הנאים איז אייך אסור אין דיא אלע נאכט און עס איז קיין
שום היתר נישט מחמת דעם גם דורך אונזלעק התקרבות קען ער חלילה קוקען צוא
אין ען וואס דער פאר קוקט פרי דאס הייסט אפ גישיינקען נאדן ריל אין כסר

חסידים

שכתבנו בפ"ח בשם הרמב"ם ועין פלילי הוא מאד. והוא מאבזרייתו דעריח שצריך ליהרג ולא לעבור ע"ז אפילו אם היו כופין אותו ע"ז ואוי ואבוי יהיה להעושים כן בשם נפש. ואפילו אם היא עתירה להיות אשתו כגון שהוא אחר כתיבת התנאים ג"כ אסור בכל הדברים הנ"ל ואין שום היתר בזה מחמת שנתקשר עמה בתנאים. גם יכול לבוא מענין הרע הזה של התקרבות אהרתי לכמה איסורים גדולים של עון כרת ר"ל וכבר אחר"ל בנזיר סחור סחור לברמא לא הקרב. ואיתא בס"ח סימן קס"ח וז"ל אל הערב בנים ובנות מן יחמאז וברכתיב או תשמה בחולה במחול והיינו לברה אבל בחורים וקנים יחדיו וכן בסוף תהלים בחורים יגם בתולות ולא אמר בחורים עם בתולות כמו שאמר וקנים עם נערים. מעשה באדם שהיה רוכב יחירי כלילה והלכנה וזרחת באותו לילה והיה רוכב במדבר והיה רואה חיל גדול ועגלות גדולות ועל העגלות יושבים בני אדם והמושכים העגלות בני אדם ותמה מה היו עושים בשנתקרב אצלם הכיר מקצתם שבבר מתו אמר להם מה זה שאתם מושכים כל הלילה העגלות ומקצתכם על העגלות א"ל בשביל עוננו כשהיינו חיים באותו עולם היינו משחקים עם נשים ובתולות ועתה אנו מושכים העגלה עד שכך אנו עיפים ויגעים שלא נוכל לנהוג יותר ואז יורדים אותם שער העגלה ואנו עולים ונחים ונוהגים אותנו עד שיגיעים ועיפים ואח"כ הם עולים ונחים וזהו שנאמר הנני מעיק תחתיתם כאשר תעיק העגלה וכתוב הוי מושכי העון בחבלי השא ועבבות העגלה חמאה [היינו שמבל עון נברא משחית והוא נעשה כבר מאד כעגלה מעונה שצריך למישוב בעבותות גדולות ובע"כ צריך האדם למישוב מפני אימתו והענין הזה הוא הכל מדה במדה כמו שהיה פה מרקד כ"א לפני חבירו עד שהיה מתיגע ושובת וחוזר השני ומרקד לפניו עד שהוא מתיגע וחוזר הלילה וכן נעשה אח"כ העונש] והישרים מכים את המולכים [קורא ישרים לשלוחי הרין שהולכים עמם בצוותא חרא ומפני הרמו שמביא ע"ז מהכתוב שנאמר

הסודים שמיים עם קאריז ואה גיט גיטין בנים מיט בנות אין אייגעם נוארום ויי קענען דורך רם קופן צו עבירות אונ דר צו איז ראיות פון פסוקים גם בריינגט עד אמעשה נואר אקאל האט אקענטש גירטין אין דער כדבר אייגער אצין ביא נאכט אונ דיא רבנה האט גענצקאלט גיט גיט האט עד דער נעקן אקרוסע חיל גיטען אונ גרוסע וועגן אין אויף דיא וועגן וצין קענטשין אין דיא וואס קענען דיא וועגן וייגען אויף קענטשין האט עד ואה ויגער גיוואונקערט וואס איז דאס איז עד צוא גינאנגען גענערט קט עד דער קענטש אין דאס איז קענטשין וואס וייא וייגען שוין לאנג גישטארבן האט עד וייא גיפערנט וואס איז דיא מעשה וואס איר שלעפט אנאנצע נאכט דיא וועגן אונ אנגעקע ויצין אויף דיא וועגן האבן וייא גינאנצערט דאס איז אייגער אונגעקע עבירות בשעת ביר האבן גילעפט האבן ביר גינאנצן עם נשים. ובתולות דער פאר שלעפן ביר אייגער דיא וועגן ביר ביר ווערן ויגער אפ גימאקערט אז ביר קענען שוין פערד גיט רירן פון ארם גיטען אקאס דיא קענטשין וואס אויף דיא וועגן אין ביר גיטען ארויף אויפן וואגן אין ביר רוקן אביסיל אפ ביז וואנען וייא ווערן פאר מאקערט גיטען וייא אין דאס איז אלץ כרה בכרה דאס הייבט אקאס אנמקעגין אקאס וויא עם פירט נאך ביא אין מאנץ אייגער גיט אנמקעגין דעם אנדערין ביז וואנענט עד ווערט פאר מאקערט שטעלט עד ואה אויף איין ארט אונ יעגער מאנצט אנמקעגין איהם אז וייא פירט נאך דארטן מיט איהם עד ווי געביה גיט שלעגין דעם וואגן נאר דיא פייערדיקע שלוחים שלאגן ויגער אז עד נאל פירן דעם וואגן אפ וייא אייגער קרייבט אפערד עד נאל פירן דעם שווערן וואגן נוארום דער כלל וויא באלד עד איז נאך גינאנגין נאך דיא

תאות

גדר עולם

אני קודח אל מפני שאתה מציף עלינו את הכפינה ע"ש. ויש לו להשתדל ולהוציף לפניהם בנחה חומר העין ונגות הרבר שאמנם מלבד חומר העין חרפה הוא לבני ישראל שנשהבחו מעולם במדת הצניעות ופריצות גדול כזה מנוגה מאד להם ורק מפיהו ויצר נעשה הרבר בהיתר אצל הצעירים ואינם סתבוננים חומר העין ונגות הרבר ואף אם לא ישמעו לו הלא קיים מצות הוכחה ואת נפשו הציל וגם כאמת בוראי אם לא ישמעו לו כולם יש הרבה בתורים ישרים שנכשלין כזה מפני שאינם מחבוננים בחומר האיסור וכשיעריך להם בוראי יפרשו מזה. ואמנם גדול זכות המוכית המונע כזה רשכשנעשה איסור חסור בפרהסיא ולא נמצא אף אחד שימחה בדבר יש חרון אף ר"ל על כולם מחמת שעוברים על רצון המלך בפרהסיא ואין איש שם על לב לחוס על כבודו של מלך ולקנא את קנאתו והחם לכבודו ועומד למקנא קנאתו וזכותו גדול שעיו מעוכך חמתו של הקב"ה וכמו שמצינו אצל המעשה רפנחם שאמר הכתוב הנני נתון לו את בריתי שלום מחמת שהשיב חמת ה' מישראל ע"י שקנא קנאתו ואמר במדרש משל למלך שהיה עובר וסיעה של נערים עומדים וקלל אחד מהן את המלך נחמלא חבולך עליהן חמה בא תושב אחד שהיה ביניהן ונתן מספר אחד [היינו מלשון ספרו על פיו] לאותו שקלל את המלך מיד שכבה חמתו של מלך ע"ש. והנה על כל אלה לפלא בעיני על המחוחנים אבות התהן והבלה שכל ישעם וחפצם לראות טוב על ביניהם שהבנינם לחופה שיחיו חיי שלום ויצא מהם דור ישרים ויזכו לעושר וברכה מה' וכן

מזה דאך אויף מיין אָרט האָבן זיין אים גינאנט שוין קיט דעם גריינקסטן דאך דאס וואסער פון דם אויף אלעקען. ע"כ בארף קען זיך מלפנאגל זיין אונ פאר זינען זיין מיט גוטען דא גרויסקייט פון דער זינד אויף דעם גיין פון נואים אויסקער דא גרויסקע ציגיקה איז דאס א גרויסקע חרפה פאר אידן וואס זינען גינאנט קיט דאס דאס קנאט קער ניש דער גער דער פאר פלעקט זיין דאס אויגען וואס זיין פילן ניש דא וינד אונ דעם גיין פון דעם אונ ער האט גאך גימאכט דאס זאך גאך אונ זיין נהנה אז ער קעט היידן אונ קען קעט אים אפילו ניש פאלגן האט ער פקנא גינען דאס קאנא פון חרפה אונ פון זיך אראפ גינאנט דאס וינד אונ גאנצט א פיקל נעט גינען דאס קאנא זינען גייד דא אריינליקע מענטשן וואס ווערן נאך אין דעם גאנצן בע פקנא זיין ווייסן ניש דא גרויסקייט פון דא עבירה אונ די שאנד נואס איז אין דעם איז אזוי נעלין קערן נעלין זיין גלייך אפ שטיין פון דעם, אויך בארף קען וויסן אז דער וואס שטעלט זיך אונ קערט אין דעם איז זיין זכות וייער גרויס נואים אז עס נעקט גיטאן זיין עבירה פפרהקא אונ גינער נעקט ניש קען זיין מלילה ארונ אויף אידן פאר וואס קיינעם ארונ ניש פאר דעם גבול פון הקב"ה. אזוי שטייט באי די מעשה פון פנחס וואס הקב"ה האט אים גינעקן אגרויסקין שבר ווייל מיט דעם וואס ער האט זיך אן גינאנט פאר דעם גבול פון האט ביה האט ער אראפ גינאנט דעם צאדן פון אידן. דער פנחס גינאנט דארטן אקשיל א פלך איז פאר באי גינאנט פאר אקופאנטע קליינע קינדער האט איינער גינאנט דעם פלך איז ער אין געם גינאנט אויף אלע קינדער האט גינאנט אקענטש אונ האט אן גיפאנט דאס קינד איז דער דעם אראפ דער געם פון אלע קינדער. והנה קער פאר אלץ איז א וואונדער אויף דעם פאטער אונ מוטער פון חסן וזכה וואס זייער גאנצע וואונד איז אז זיין זאלן זעהן גוטעס אויף וייעקע קינדער וואס זיין פקנען זיין אונאטער דער חופה אונ זיין זאלן וזכה זיין אז א פקנא פון האט ביה אז לעבן בשלום אונ גען זאל ארום קומען פון זיין גוטע דורות אונ זאלן וזכה זיין אז עשירות אונ אז גרוילה אונ אונערע

גין נט ובוראי סאו החול עליהם הברכה כל ימי חייהם כפני שמכרכין אותם בשם ה' [וכמו שאמר הכתוב בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך] וכ"ז אם נעשה החופה והשמחה ברין וכרצון השי"ת אבל אם בהעמחה מעורב חוגה שמשמחים באופן פריצות השנאוי ומתועב בעיני הקב"ה (כי הקב"ה שונא זממה) הויכח לשרות שם ברכת ה' היועילו הברכות שמכרכין בשמו בופן שעוברים על רצונו בשאט נפש וכמו שאמר הכתוב וראה כך ערות דבר ושב מאחרך ובאמת מבואר כן באהע"ז בבית שמואל בסיון ס"ב שאין לברך שהשמחה במעונו כוסן שיושבין אנשים ונשים יחד ובאין לירי הרהור וכ"ש בענין זה שמרקין יחד שלא עלה על דעת הראשונים כלל שימצא כזאת בישראל וכיון שהווג נשאר בלא ברכת ה' מה תקוה יש לקות באחריתם משלוטם וטובתם וע"כ כל איש ואשה שרוצים כאמת כטובת בניהם שיהיה עליהם כל הברכות שמכרכין אותן בשם ה' ישראל בכל נפשם שיהיה שמחה שמתח אמת כדת התורה שיהיה לנחת רוח לפני ה' שלא ימצא בשמחתן עניני פריצות כאלו המתועב בעיני השי"ת ויבכשו עצות והחבולות שלא יבוא ליה גינוח ויחזקתה ליה לזכר

והנה עיקר השורש שמביא לכל עניני הפריצות הוא מפני איחוד הנשואין שנחתהו בזמנינו בעו"ה שהוא נגד סבע הכריאה ועי"ז נתגבר היצירה"ר מאד ובאינו עי"ז לכמה וכמה עינות וכבר אמרו חז"ל המשיא בניו ובנותיו סמך לפרקן עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך ופקדת נדך ולא החטא ובמדינות בבל וחברותיה ניהגינו עד היום שמשיאין בנותיהן בימי נעוריהן ומה טוב הוא זה לאביו כי מלבד שמשמטין שלא יבאו עי"ז לידי חטא וכמו שאמר הגמרא עוד ממילא נימל מעליו כבוד המשא ולא יצטרך לישא אוהן עד זקנה ושיבה. והנה ראשית סבת האיחוד ברוב פעמים הוא מפני שמבקשים איש חפשי מעבודה ושיחיה בו כל המעלות אבל לפי האמת אין נכון והרבה דאפילו אם לא יודמין להם איש בכל המעלות כרצונם או שאינו נקי עדיין מעו"ה ג"כ יתקשרו עמו כיון שהגיע בנותיו לפרקן וכמאמר הכתוב לא תהו בראה לשבת יצרה וכבר אמרו חז"ל בתוך בגרה שחרר עבדך ותן לה ולא ישעה האדם בנפשו לומר שבהעבדה ההיא עושה טובה לבתו לא כן הרבה כי עי"ז מרגילה לידי פריצות ותוכל לבוא חז' מחמת זה לידי זמה ותקלות אחרות שגשים דעהן קלות ויתחרט האב בעצמו אח"כ ולא יהיה יוכל להעזר מעלבונו הרב וגם ידוע שאיחוד הנשואין הרבה מביא לידי מוצלות זמה שהאב חושב שעל ידי החיפוש שמחפש הרבה בשבילה לקחת לה איש בהרבה מעלות עי"ז יתן לה עושר ואושר לא כן הוא כי הכל הלוי במול וכמ"ש הגר"א באגרותיו הק' שכל אחד ואחד נולד במולו ובהשגחת אל עליון בזה וגם ידוע שבשמתגדלין הרבה אין שומעין כלל לדברי אבותיהן ובוחרין איש כחפצם כמוב בעיניהם אף שהוא למרות הוה כל משפחתם וע"כ החכם ענינו בראשו שלא לאחר נשואי בתו אם נודמן

והנה. דא נרעקטע סיבה צוא אלע עניני פריצות קוקט פון דעם כהנה נואם קען איז זיך גינג אין דא איצטדיגע יארן גיט חתונה מאכין קינדער אין דער יוגנט וויא פאר צייטן איז גינגען אונ קען האלט זיין גיט ווערן פאר עלטערט נואם דאס איז קענען דער גאטער דרום קוקט דאס צו אלע צדוה. און אונזערע חכמים האבן שוין דאס גיטאנט צו דער נואם מאכט חתונה דא קינדער גלייך וויא עס קוקט דא צייט אויף אים נאנט דער פאטער צו זיין הויז איז שלום אונ אן זיך. און עס איז פאראן מדינות נואם זינגען זיך גיט צוויי איצטער אויף מאכין חתונה קינדער אין יוגנט. אונ וויא גיט איז דער כהנה אונ גיטאנט פאר זיין אונ אויף פאר דא עלטערן. אויף דערהם קען צו זיין לעבן גינגן גליקליך אין אלע פרטים. אונ קען בארן פאטער גיט ווערן דאס אפגעקוקט נואם איז שוין צווישן פון דיקט אונ נאל האבן אלע בעלות עס בארן רעכט זיין האפישע ער האט גאט אויף זיך דעם חוב פון דיקט אונ גיט אלע בעלות דאס אונזערע חכמים זאגן אונ צוויי וויא ביין טאכטער קוקט דא צייט פון געווארן בארעכט גיט קלייבן אונ חתונה מאכין גלייך. אונ דער קענטש נאל קיין מעות גיט האבן צו ער טוט מיט דעם איין מוצה וויא טאכטער עס איז פאר קערט ער פרייגט איר צו מרת הפריצות אונ חז' נאך ענדער נואם קען אפאל פרייט גיט נואם ער נעמט זיך גיט קענען העלפן גס פרייגט דאס פיל פרייטקייטן ר"ל. אונ אויף נואם אפאטער רעכט צו דער גאנצער גליק אונ בייקייט ווענד זיך צו ער נעמט אפגעקוקט נואם האט אפולע בעלות אונ קענדלשאפט איז דאס אויף גיט צוויי דען אלץ ווענד זיך אן מול וויא דער גאון ו"ל שרייבט אין זיינעם אגריף צו אלץ ווענד זיך אן מול אונ השגחה פון גאט ב"ה אויף איז דאס צו דא מאכטער נעמט עלטער פאלקט וויא שוין גיט דא עלטערן אונ נעמט וועמען איר גיפאלט טאמטש עס איז קענען דעם רצון פון גאנצע משפחה דרום דער קלוגער בארן דען גיט פאר זאקען דא חתונה פון

לו איש הגון ההולך בדרך ה' כדי שלא יהיה לו הרבה אח"כ למכשול ולפוקה ואפילו אם האיש ההוא עדיין אינו נקי לביתו מעה"צ ג"כ אל ימנע מלהשיא לו בתו ועיין בספר מחנה ישראל בסופו בקונטרס דבר בעתו שמבואר שם באורך להסיר כל המענות והפקפוקים שיש בו. וגם ידע שטוב הרבה יותר להתדבק עם איש הגון אף שאינו נקי עדיין מלהתדבק עם איש שאינו הגון ונקי כי זהו לעולם וזהו רק לזמן קצר. ואבות המעבבין שלא להשיא בנותיהן להם אף שהגיעו לפרקן באמנם שאין זה לפי כבודם עתידים ליתן את הדין כי הם מביאין אותן לידי חטא וכנ"ל. ובעוה"ר כבר נבחנו זה בכור הנסיון במדינות אחרות שהתנהגו ג"כ באיחור הנישואין ובאו בנותיהן לידי תקלות רבות וגם לידי מחלות, השם ישמרנו. ואשרי השם במחוזנו בה' ומתנהג בדרך שנהגו אבותינו מעולם ובודאי לא ימנע מלב חלבים בחמים:

פון ויין טאכטער און גאר אז עס איז ויה אים קינדן איין איש קינדן וואס גייט אין דעם
קעכט פארטיינען וועג זאל ער טאן האבן שפע ער האט גאר גוט גיפאטערט דא דייקט
קארום אז קען זאל ווארטען איז גאר ערנער וואו גיב אכטונג אין דעם קאר ביהוה ויער
צום סוף אין דעם קינדס דער בעתו איז דארטען איר גיזיווען ויער פראקטעס דא וואו
גם דארף קען וויסען אז עס איז בעסער צו טאן מיט איין איידעלען קענטשין גיט קיין
גיפאטערטער איידער מיט א גראבין א גיפאטערטער קארום דאס איז נגזע איין גלייכע צייט
און דאס איז אייביג און דאס עלטערין וואס פאר מיידן צו טאן אשירוף מיט א טאכטער
אין דער יונגער טייל עס איז וויא גיט קיין פבור צו מאכן חתונה פאר א זעלבען וואס האט
גיט גיפאטערט דא דייקט וויינען וויא אן גיגייט אס צו געבן פאר הקביה דין וחשבון
וואס וויא גריינען ויער טאכטער צו ויגד אבי דער קענטש איז ארעכטער קענטש און
דא טאכטער וויל אים טאר ער גיט אפ האלטן. און עס איז בערה פאכאן סגינות וואס
קאבין ויה איין גיוריגט דוקא חתונה מאכן גיט יונגערע וויינען וויא פאקט גיטען צו
סיל תקלות און סכנות ר"ל. און וואהל איז דעם קענטש וואס פאר לאזט ויה אויף גאט
ביה און פירם ויה מיט ויער קינדערס חתונה וויא אונזערע עלטערין קאבין ויה גיט
אין דא פריערדיגע חרות. און גאט ביה וועט גיטען גיט פאר מיידן קיין גיטס צו דא
וואס פירן ויה פרייטות און גיטען אין גלייכע וועג: